Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 70. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 13-го КВІТНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 13, 1956. No. 70. VOL. LXIII.

КОНҐРЕС ПРИЙНЯВ ФАРМЕРСЬКИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ

РЕСПУБЛІКАНСЬКІ ПРОВІДНИКИ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ „ВЕТО" ПРЕЗИДЕНТА; ДЕМОКРАТИ ТВЕРДЯТЬ, ЩО АЙЗЕНГАВЕР ТАКИ ПІДПИШЕ ФАРМЕРСЬКИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ

Вашинґтон. — Конґрес прийняв законопроєкт про фармерську програму і тепер його відошлють до президента до підпису. Але визначні республіканці передбачають, що Президент може не підписати цього законопроєкту, бо він домагається тривкої допомоги фармерам і підніс висоту паритету від 75 до 90 відсотків. Та пресовий секретар Білого Дому, Джеймс Гаґерті заявив в Оґесті, Джорджія, що Президент не буде вирішувати цієї справи, поки не вернеться до столиці при кінці цього тижня. Фармерський законопроєкт спершу прийняла Палата Репрезентантів більшістю 237-ох до 181-ого голосу. Сенат прийняв цей самий законопроєкт більшістю 50-ох до 35-ох голосів. В Палаті Репрезентантів за цим законопроєктом голосувало 211 демократів і 27 республіканців, проти було 14 демократів і 167 республіканців. В політичних колах вважають прийняття цього законопроєкту за найбільшу поразку уряду президента Айзенгавера під час його уряду. Наради над цим законопроєктом тривали майже три місяці, і уряд постійно домагався, щоб в ньому не було пункту про тривку допомогу фармерам, ані щоб не було двоторовости в допомозі фармерам, це значить, щоб за сконсумовану людьми пшеницю в цій країні не платили фармерам по 100 відсотків паритету (паритет — це рівень, згідно яким виплачується допомогу фармерам в відношенні до цін на продукцію фармерських продуктів). Демократи твердять, що Президент не зможе не підписати цього законопроєкту в цьому виборчому році, щоб не збільшувати невдоволення фармерів. — Ухвалений Конґресом законопроєкт, збільшить видатки державної скарбниці на — 3,000,000,000 долярів. Частина республіканських сенаторів і конґресменів голосувала за прийняттям цього законопроєкту, щоб затримати прихильність фармерських виборців із стейтів Середнього Заходу. Демократичні сенатори і конґресмени з великих міст, голосували проти законопроєкту. В законопроєкті знаходиться і пункт про створення „земельного банку, з тих акрів землі, які не будуть управлені і за які фармери дістануть відшкодування. На це відшкодування призначено в законопроєкті 1,200,000,000 долярів, щоб зменшити тим способом фармерську продукцію. Але в урядових колах сумніваються, чи вже цього року фармери зможуть з цього „банку" скористати, бо вже давно почалися весняні праці в полі.

Сенатор Джансон погоджується кандидувати

Вашингтон. — Провідник демократичної більшости в Сенаті Линдон Б. Джансон заявив у радіовій промові, що погоджується бути „фаворитом" стейту Тексас і кандидувати на президента, щоб об'єднати голоси демократичних делеґатів на Крайовій Номінаційній Конвенції в Шикаґо. Спікер Палати Репрезентантів Сем Рейберн вже давно намовляв до цього сенатора Джансона, але він аж тепер погодився. Тексаські демократи роз'єднані ще від виборів 1952 року, коли губернатор Аллан Шіверс не хотів голосувати за Стівенсона і підтримував Айзенгавера. Але й тепер Шіверс назвав пропозицію Рейберна „цинічною" і заявив, що кандидатура Джансона була б ознакою того, що партійна машина пересувається на ліво.

Кіфовер має майже таку саму популярність як Стівенсон

Принстон, Н. Дж. — Американський Інститут Публічної Опінії Джорджа Ґеллупа 10-го квітня подає висліди своїх опитувань в справі популярности демократичних кандидатів на президента — Адлея Е. Стівенсона і сенатора Кіфовера. В березні цього року Стівенсон тішився далеко більшою популярністю в порівнянні з сен. Кіфовером, але тепер він майже з ним зрівнявся. І так серед запитуваних демократів за Стівенсоном заявилися 39 відсотків, а за Кіфовером — 33. В березні цього року цей відсоток представлявся так: Стівенсон — 51, Кіфовер — 18. Серед незалежних виборців демократичні кандидати мають такі відсотки популярности: Кіфовер тепер — 29, у березні — 25; Стівенсон тепер — 23, в березні — 33. Серед демократів по кілька відсотків популярности дістали такі кандидати: Гарриман (6), Ричард Рассел (4), сен. Джансон (3), губернатор Лавші 2). Серед запитуваних незалежних — Лавші (10). Гарриман (6), Рассел (5), Сем Рейберн (4). Запитувані демократи заявили, що якби їм прийшлося вибирати на конвенції між Стівенсоном і Кіфовером, то вони голосували б так: 49 відсотків — за Стівенсоном, а 46 — за Кіфовером. (П'ять відсотків було нерішених).

В АМЕРИЦІ

● **Міська Управа Ню Йорку** повідомляє, що цього року води в цьому найбільшому в світі місті не забракне, бо резервуари так переповнені водою, що вона з них навіть випливає.

● **6,000 нюйоркських** пожежників домагаються збільшення платні на 81 цент за годину праці. Пожежники заробляють тепер річно по 5,315 долярів, а домагаються по 7,000 долярів.

● **З нагоди „Дня кави"**, який відзначено 11-го квітня, стверджують, що в ЗДА вживають каву 96 відсотків родин і що „кавова промисловість" річно дає 2.5 більйона долярів.

● **Нет (Кінґ) Ковл,** співак негритянського походження, що виступав у Бірмінґгемі перед білою авдиторією, яка складалася з 3,500 осіб, мусів перервати свою програму, бо два білі слухачі кинулися на нього і поранили йому плече. Після цього випадку публіка привітала його оплесками, але продовжувати програми він не міг, бо мусів піти до лікаря.

● **Комуністична** („Проґресивна") партія Канади запросила американського негритянського співака Пола Робсона на 17 концертів у містах Канади, але федеральний департамент іміґрації не погодився на приїзд цього прокомуністичного співака.

● **Голова Спілки** Електричних Робітників, Джеймс Б. Карі, заявив, що уряд ЗДА в своїй закордонній політиці керується не своєю власною силою, а страхом перед комуністами.

● **Секретар скарбу** Джордж М. Гомфрі встановив офіційну назву для свого департаменту, який, хоч існує вже 167 років, досі не мав урядової назви. Цей департамент зватиметься відтепер „департаментом скарбу".

● **Конґресмен** Томас Дж. Лейн із Массачусетсу зопропонував, як демократичного кандитата на президента, конґресмена із того стейту і провідника демократів у Палаті Репрезентантів — Джана В. МекКормека. Демократи прийняли цю пропозицію оплесками.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСУЄ НОВИЙ ЗАКОН

Президент Айзенгавер, перебуваючи тепер в Оґеста, Джорджія, підписує закон про 760-мільйоновий проєкт реґуляції, осушування і будування гребель на ріці Колорадо.

Президент підписав закон про реґуляційні й осушувальні праці на ріці Колорадо

Оґеста, Джорджія. — Президент Айзенгавер, який відпочиває в Оґесті, Джорджія, скликав малу пресову конференцію, на якій повідомив, що 11-го квітня підписав закон про реґуляційні й осушувальні праці на горішній частині ріки Колорадо. Айзенгавер заявив, що це дуже важливий закон, бо коли всі запроєктовані праці будуть виконані, то тоді не буде повені на цій ріці, і будуть осушені поля в її басейні. На ці праці передбачає закон видатки в сумі 760,000,000 долярів. Одночасно, Президент повідомив, що займенував на амбасадора до Канади Лівінґстона Т. Мерчента, який має зайняти становище Р. Даґлеса Стюарта, що зрезиґнував з особистих причин. Президент відпочиває, грає в ґольфа і працює, полагоджуючи урядові справи та приготовляючи промову, яку має виголосити 21-го квітня в Вашинґтоні на зборах Американського Товариства Часописних Редакторів. Президент не хотів висловитися про вислід правиборів в стейті Іллиной, в яких він дістав дещо більше голосів від Адлея Е. Стівенсона, тільки подякував тим виборцям, які на нього голосували.

Труман гостро критикує Айзенгавера

Ди Мойн, Айова. — Бувший президент Гаррі С. Труман промовляв на демократичному прийнятті в „Дні Джексона" і заявив, що Айзенгавер — це президент, який „нічого не робить". Труман вживав таких гострих слів і висловів в своїй промові, якими він послугувався під час виборчої кампанії в 1948 році. Труман сказав, що Айзенгавер обдурив фармерів, а в закордонній політиці керується однією партією і тільки глузує з двопартійности, про яку деколи згадує в своїх заявах. „Айзенгавер, казав Труман, заслуговує на те, щоб нарід відкинув його в найближчих виборах", як був відкинув республіканський 80 Конґрес, який також нічого не робив.

С. Гординський — новий голова Об'єднання Мистців

Ню Йорк. — Об'єднання Мистців Українців в Америці відбуло тут в понеділок 8-го квітня, свої річні загальні збори при участі 29 мистців. Збори пройшли в діловій атмосфері і присутні мали змогу почути короткі звіти з усієї діяльности Об'єднання — про відбуті і намічені виставки на українському і загально-американському терені, про зв'язки з новими мистцями, про фонд допомоги потребуючим мистцям і його дотеперішній розподіл та інші справи. Тому що дотеперішній голова ОМУ Сергій Литвиненко, який очолював Об'єднання впродовж п'яти років, прохав звільнити його на далі від обов'язків голови, збори вибрали одноголосно новим головою мистця С. Гординського. Теперішній склад управи ОМУ такий: С. Гординський — голова, Сергій Литвиненко і Володимир Січинський — заступники, Р. Пачовський і пані Р. Шульова — секретарі, І. Паливода — скарбник. До товариського суду вибрані І. Паливода, В. Січинський і В. Сім'янцев, до контрольної комісії М. Білинський, В. Вайлянд і М. Мороз. Інші члени управи: П. Андрусів, Д. Горняткевич, К. Кричевська, О. Лісничий, А. Малюца, П. Мегик, Б. Пачовський, Б. Певний, П. Холодний. Негайно після зборів відбулося перше засідання нової управи ОМУ, яка вибрала також окремий тричленний комітет та уповноважнила його зайнятися справами найближчих виставок. На зборах обговорювано також справу деяких наших несумлінних видавців, які передруковують твори мистців без їх відома і згоди. ОМУ є сьогодні найбільша і найповажніша українська мистецька організація у вільному світі, що стоїть у зв'язку з понад сотнею українських мистців у цілому світі, а зокрема з мистецькою молоддю, два представники якої входять до нової управи об'єднання.

„Розбудова" — новий господарсько-суспільний часопис в Торонті

Торонто, Канада. — З датою 7-го квітня появилося тут одночасно 1-ше й 2-ге число нового двотижневика — „Розбудова", в підзаголовку якого зазначено, що це „господарсько - суспільний" часопис". Друкується він в друкарні „Нашої Мети", а його редактором є М. Сосновський. Між співробітниками подані такі прізвища: В. Безхлібник, Яр. Гарасевич, Б. Кальба, Ю. Карманін, К. Мулькевич, Яр. Онищук, Л. Сенишин і С. Кутовий (фоторепортажі). Редакція підкреслює, що багато є наших часописів, але досі в цілому світі не було часопису, який — „займався б тільки господарськими справами і насвітлював усі події з погляду господарських інтересів." Таким часописом має бути двотижневик „Розбудова", що його фінансують наші будівельні та фінасові інституції при співпраці Товариства Українських Підприємців і Професіоналістів в Торонті.

Булґанін заперечує замір СССР посварити Англію з ЗДА

Москва. — Совєтський уряд хоче жити в приязні з приятелями своїх приятелів, отже не має зовсім заміру розсварювати Англії з З'єдиненими Державами, тому, що сам хоче жити в приязні з Англією та поправити взаємини з ЗДА — заявив Булґанін представникові лондонського „Таймс-у". У писаній відповіді на поставлені йому питання, Булґанін заперечив, наче б виступи Булґаніна і Хрущова під час їх подорожі по Індії і Бірмі в минулому році були скеровані проти Англії. Вони — мовляв — торкалися колоніялізму, але СССР завжди хотів „приязних взаємин" з Англією. Головною ціллю відвідин Булґаніна і Хрущова в Англії є поліпшити теперішню міжнародну атмосферу та затіснити торговельні англійсько - совєтські взаємини. — В останню неділю совєтський уряд оскаржив „деякі англійські кола" в тенденції спутати свогоду рухів Булґаніна і Хрущова під час їх перебування в Англії. Вони виїздять туди в понеділок 16 квітня ц. р. на 10-денну офіційну візиту. Це останнє інтерв'ю „Таймс-а" з Булґаніним мало на цілі — коментує преса — розвіяти острах англо-американського урядів, що єдиною дійсною ціллю совєтських відвідин є поробити інтриґи між Англією і ЗДА та використати своє перебування в Англії для пропаґанди.

На Цейльоні прийшов до влади про-комуністичний уряд

Кольомбо. — Джан Котелявала, дотеперішній виразно про-західній прем'єр Цейльону, який в останньому парляменті розпоряджав 54 мандатами своєї З'єдиненої Національної партії, на всіх 95, зазнав в теперішніх парляментарних виборах велику поразку і зголосив свою димісію. Перемогу здобула Партія Свободи, яка матиме 51 мандат. Комуністи - троцькісти здобули 14 мандантів, індійські переселенці 10 мандатів а партія Котелявалі скорчилась всього до 8 мандатів. Решту здобули „незалежні". Новим прем'єром став лідер Партії Свободи Бандраніка, вихованець англійського університету в Оксфорді, де студіював був разом із теперішнім прем'єром Англії Іденом, — проте є радше про-комуністичного, як про-західнього наставлення. Одним із перших діл, заповіджених програмою нового прем'єра, буде — скасування англійських морських і летунських баз на Цейльоні та нав'язання дипльоматичних взаємин з СССР і Комуністичним Китаєм.

Україна вирощуватиме американську гібридну кукурудзу

Київ. — Міністер сільського господарства УССР Михайло Співак заявив, що на протязі найближчих двох років цілий врожай кукурудзи в Україні буде вирощуваний з гібридного насіння. Згідно з пляном, в 1956 р. мають бути засіяні кукурудзою 7 мільйонів гектарів (17,297,000 акрів) землі, значить на один мільйон гектарів більше, як в 1955 році і на 5 мільйонів гектарів більше, як в 1954 році. Для покращання вирощуваної досі кукурудзи закуплено у Зєдинених Державах 500 тон двадцяти різних родів кукурудзи. Запитуваний про справу резиґнації Трохима Лисенка із становища президента всесоюзної академії сільсько - господарських наук СССР, Співак не придав цій справі великого значення, заявляючи тільки, що Лисенко хотів обмежити справу вирощування кукурудзи з гібридного насіння тільки для експериментальних цілей. В дальшому Співак заперечив вістки про те, що совєтський уряд плянує відібрати в колгоспників так звані присадибні ділянки, кажучи, що кожен колгоспник мусить мати для власного вжитку клаптик землі, на якій міг би плекати городовину, тримати корову, теля, свиню, курей і бджоли. Колгоспники віддають цим присадибним ділянкам тільки 10 процент свого часу і працюють на цих ділянках не чоловіки, але здебільша жінки і діти, або старші люди, нездатні до роботи в колгоспі.

Трохим Лисенко хоче сконцентруватися на науковій праці

Москва. — Трохим Лисенко, видатний совєтський біолог українського походження, не зважаючи на свою резиґнацію із становища президента всесоюзної Сільсько - господарської Академії Наук СССР, не зійшов із провідного місця в совєтській науці і займає далі ряд інших високих офіційних становищ. В середу 11 квітня Лисенко виступав на зібранні, присвяченому 30-ій річниці смерти американського дослідника життя рослин Луїса Бирбенка і після зібрання мав розмову з журналістами, під час якої заявив, що рада міністрів прийняла його резиґнацію на його власне бажання, бо він хоче тепер сконцентруватися на науковій праці. На запит журналістів, які офіційні становища він займає, Лисенко відповів, що він є директором інституту ґенетики, членом президії Академії Наук СССР, членом бюра біологічної секції цієї академії, членом Академії Сільсько-господарських Наук і членом Академії Наук Української ССР. Лисенко є головним пропаґатором теорії, що в ґенетиці важливішу ролю відіграє оточення, як дідичність.

Криза в Українській Центральній Репрезентації в Арґентині

Буенос Айрес. (сдо). — Теперішня Українська Центральна Репрезентація в Арґентину була обрана всіма українськими національними організаціями на III-му конґресі українців Арґентини, що відбувся 20 березня 1954 р. Обрано її було на 3 роки, після довгої підготовної праці спеціяльної комісії з представників чотирьох головних Централь — Т-ва „Відродження", Т-ва „Просвіта", Братства св. Покрови УАПЦ і Українського Об'єднання. Консолідаційна акція не була легка, бо попередня УЦР об'єднувала лише половину колонії, друга ж половина, що гуртувалася в „Просвіті" та деяких інших організаціях знаходилася поза системою УЦР. Зрештою, довгі переговори успішно закінчилися, і на голову УЦР одноголосно було обрано проф. О. Онацького. Проте, з часом виявилося, що консолідація не була тривкою і що справжню щиру співпрацю між організаціями, які були стільки часу роз'єднані, не було легко наладнати. В наслідок цього з днем 22 березня ц. р. голова УЦР, проф. О. Онацький склав на руки інж. Віктора Левицького, що, по від'їзді м-ра Ром. Голота до ЗДА, перейняв головство в Головній Раді УЦР, свою димісію. Голова Головної Ради скликав з цього приводу надзвичайну сесію Головної Ради, що відбулася в неділю 8 квітня ц. р.

● **Шведський корабель** „Акка" містоти 5,409 тонн, який віз вантаж залізної руди, наїхав на скелю недалеко берегів Шотляндії і пішов на дно. З 34 осіб залоги врятувано 26, решта втопилась.

ГАММЕРШИЛД ПРОДОВЖУЄ ТАЙНІ ПЕРЕГОВОРИ З ЄГИПТОМ

Каїро. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд продовжує свої розмови з єгипетськими державними мужами в справі замирення на Середньому Сході. Представники закордонної преси в Каїро скаржаться, що Гаммершилд стосує в цих переговорах прикметну йому тактику тайної дипломатії в повному значенні того слова, при чому він тепер ще більше, як раніше, зберігає глуху мовчанку про все, що торкається його мирової місії. В середу 11 квітня Гаммершилд мав понад одногодинну зустріч із єгипетським прем'єром Гамалем Абдель Насером, фактичним теперішнім диктатором Єгипту, якого дійсні політичні цілі неясні Заходові і тому спричиняють велику журбу. Крім цього, Гаммершилд конферував в середу з міністром закордонних справ Єгипту, д-ром Махмудом Фавзі ,при чому остання розмова тривала дві години і велася без ніяких свідків. Даґ Гаммершилд задумував вернутися в п'ятницю до своєї „головної квартири" в Бейруті, столиці Ливану, і перевести там кінець тижня, а в понеділок поїхати до столиці Ізраїлю Тель Авіву на розмови з ізраїльськими керівниками. Перед виїздом з Каїро, Гаммершилд мав ще раз бачитись з Гамалем Насером, але ніщо не вказує, щоб з отих численних розмов генерального секретаря Об'єднаних Націй з вирішними єгипетськими чинниками вийшла якась безпосередня конкретна користь. Єгипетська преса, яка стоїть під повною і строгою контролею уряду, в довгих статтях атакувала саму установу Об'єднаних Націй, як головного винуватця створення Ізраїлю, і одверто писала, що найбільшою і непереступною перешкодою для миру на Середньому Сході є само існування Ізраїлю, що його треба „відсунути". Гаммершилд буцім то предложив єгипетським керівникам „малий плян" тимчасового замирення, який повторює 4 давні точки перемирчого пляну генерала Бернса: відтягнути на 1 кілометер від ізраїльсько-арабських кордонів усі війська, тримати на тій віддалі тільки реґулярні війська, обтягнути той кордон кільчастим дротом, і поширити права Перемирчої Комісії ОН свобідно об'їздити широкий на 1 клм. пояс „нічийого краю" та пильнувати тамошнього спокою. Знавці відносин впевняють, що таке прикордонне замирення ,навіть, якщо воно наступило б, було б короткотривале і не розв'язувало б проблеми взаємин Ізраїлю і його арабських сусідів. Ці останні, мовляв, щораз виразніше і ясніше виказують своє рішення знищити ізраїльську державу. Тому ізраїльський уряд буцім то найбільше боїться тактики зволікання і відтягання, стосовану єгипетським прем'єром, бо в міжчасі Єгипет щораз зростає в силу завдяки комуністичній зброї.

Арабські загони терористів „виконали завдання"

Єрусалим. — Під час коли в Ізраїлю зріє стан нервового напруження і бажання пімсти у зв'язку з новими актами терору збоку так званих „самогубчих агонів" арабських партизанів, з радіостації в Каїро оприлюднено комунікат єгипетської армії, що „арабські загони виконали свою місію „реваншу" за бомбардування Ізраїлем в минулому тижні міста Газа, при чому згинуло було 50 цивільних осіб". Ізраїль з свого боку твердив, що бомбардування Ґази було відплатним актом за попередні єгипетські атаки здовж кордону на пустині Ґаза. Останнім актом терору єгипетських „самогубчих загонів" був наскок на торговельну школу в колишньому арабському містечку Шафрір, перезваному в Ізралі на Габаад, недалеко Тель Авіву, в самому серці Ізраїлю. Вечером в середу, коли в тамошній торговельній школі відбувалась саме наука релігії і в клясі було 43-х учнів у віці 14-15 років, три араби відчинили двері від ґанку та відкрили вогонь з автоматичної зброї по школярах. Три хлопці згинули на місці, смертельно ранено вчителя, а п'ятьох інших учнів віднесли рани. Після віддачі сальви в переповнену шкільну кімнату — напасники щезли в темряві. Крім цього в інших місцевостях Ізраїлю кинено ґранату в громаду працюючих робітників, острілляно з засідки цивільний автобус, кинено ґранату крізь вікно до помешкання одної жінки й важко зранено її дитину. Ізраїльський уряд назвав цю нову серію терористичних замахів „пляновою і злобною аґресією", яка є „найвимовнішою відповіддю Єгипту на мирові заходи генерального секретаря ОН Гаммершилда".

В СВІТІ

● **Винстон Черчил,** який відпочивав на французькій Рів'єрі близько Монако, втік звідтіль до Лондону, коли почався масовий наплив туристів у зв'язку з вінчанням князя Монако Райніє III з американською фільмовою зіркою Ґрейс Келлі. Він заявив, що на Рів'єрі „стало занадто гамірно".

● **На весіллі Райнє III,** князя Монако і Ґрейс Келлі єдиними „коронованими гістьми" буде колишній єгипетський король Фарук і колишній в'єтнамський цісар Бао Даї. Всі інші теперішні й колишні монархи відмовились прибути на весілля, хоч усі дістали запрошення, — навіть велика княжна Марія Романова, якась кузенка останнього російського царя Миколи II, яка була продавчинею в домі моди на 5-ій Евеню в Ню Йорку: виїхала з Монако до Парижу. Королева Єлисавета II вислала молодій парі шлюбний дарунок — позолочену тацю, яку передасть її представник, генерал Гю Селсбері - Джонс. Від населення Монако (20,000 осіб), Ґрейс Келлі дістане нашийник усипаний брильянтами та рубінами, перстень, сережки й бранзолету—вартости 420,000 долярів.

● **Велике летовище на Кипрі** з жвавим міжнародним пасажирським рухом, як найдалі на схід висунений европейський комунікаційний центр, перейшло під адміністрацію англійського військового летунства. Багаж усіх подорожніх підлягає строгій контролі. Кількасот кипрських греків, що служили на тому летовищі, звільнено з праці. Причина — убивство терористами грецького робітника що працював на цьому летовищі і відмовився підкинути бомбу, та переловлення листа, в якому говорилось про систематичне підкидування годинникових бомб до пасажирських літаків.

● **Нова партійна коаліція на Цейльоні,** що прийшла до влади після останніх парляментських виборів, першим ділом хоче зліквідувати англійську летунську базу в порті Трінкомалі. Націоналісти, соціялісти і комуністи „тріюмфують", але мешканці цього міста в розпуці: із 20,000 населення міста 4,000 заробляли собі на прожиток працею в англійців. Вони запевняють, що коли зникне англійська летунська база, то зникне і те цейльонське місто.

● **3,500 румунських еміґрантів,** які перебували в Західній Німеччині або в західньому Берліні, вернулись „на родіну" внаслідок упертої комуністичної репатріяційної пропаґанди. У вівторок 10 квітня виїхало через Берлін на Схід 112 румунів. Вони повірили в „амнестію".

● **Фірма Дженерал - Моторс-Голденс** в Австралії призначила по $84,000 річно на 25 стипендій університетським абсольвентам для наукової та професійної спеціялізації.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

ДОБРОБУТ ЗОБОВ'ЯЗУЄ

Минулого року американський добробут досягнув нового вершка і виявляє виразні тенденції дальшого росту. Згідно з усіми статистиками, виказами і, в першу чергу, з фактичним станом, Америка — можна сказати — плаває в маслі, хоч саме того масла, яке є символом добробуту, велика частина населення, головно жіночого, вживає не радо, з уваги на модну „струнку лінію". Статистика господарського розвитку за перший квартал цього року свідчить не тільки про стабілізацію дотеперішнього добробуту, але й про нові великі можливості в поодиноких господарських ділянках, зокрема в затрудненні. Правда, в поодиноких галузях промисловости, зокрема в автомобільній, занотовано сезонове сповільнення супроти попереднього року.

Очевидно, що частиною і учасником того казкового добробуту є й наша американсько-українська спільнота. Коли б сьогодні можна було підрахувати та підсумувати індивідуальне майно доброго мільйона американських українців, то воно становило б головокружну цифру. Індивідуальний український стан посідання в Америці збільшується пропорційно до загального розвитку з кожним днем. Збільшується кількість українських підприємців, маси українського робітництва доповнюються щораз більше висококваліфікованими спеціялістами, з кожним днем росте відсоток українців у різних професіях. Сумарично сьогоднішній образ нашої спільноти в цій країні є найбільш надійний за всю її вже 70-літню історію.

Але це відноситься до нас всіх, як одиниць. Бо коли мова про нас, як спільноту, та про наші спільнотні акції й досягнення, то розвиток іде радше у відворотній пропорції. Рівночасно бо із збільшуванням нашого індивідуального добробуту і стану посідання, підупадає щораз більше наша громадська активність, зменшуються пожертви на народні цілі, слабшає заінтересування суспільними справами і потребами. Плястичний образ дало б тут статистичне порівняння пересічних індивідуальних заробітків і прибутків впродовж останніх, наприклад, п'ятьох років та впливів пожертв до Народного Фонду УКК чи до ЗУАДКомітету. Індивідуальні прибутки з кожним роком зростають, а пожертви на добрі цілі з кожним роком зменшуються. Люди з кожним роком краще „влаштовуються" і з кожним роком менше цікавляться суспільними проблемами.

Такий розвиток важко приймати як нормальний. Він також не є американський. В загальноамериканському суспільстві спостерігається, рівночасно з розвитком добробуту, могутній розвиток суспільного життя і жертвенности на добрі цілі. Результатом доброго розвитку, наприклад, Фордового підприємства була пожертва в сумі 500,000,000 долярів на всілякі добрі цілі. Минулого року ведена „Ню Йорк Таймсом" традиційна одномісячна кампанія збірки фондів на 100 найбільш потребуючих принесла понад 500,000 долярів, найбільшу суму за всі часи. Справжній американець чим більше має, тим більше дає, бо це — принцип країни і нації. Бо добробут зобов'язує.

Ми повинні перевірити цю справу і направити її теж і в нашій спільноті. Теперішній добробут дає нам усім виїмкову нагоду двигнути на найбільші вершини наш розвиток в усіх наших суспільних галузях. Маємо всі об'єктивні можливості, щоб піднести нашу культурну творчість та культурні прояви, можемо закріпити й розбудувати наші інституції, можемо у багато разів посилити нашу індивідуальну й збірну акцію на користь поневоленого українського народу. З теперішнього добробуту ми повинні залишити тривкі пам'ятники у формі нових величавих святинь та народних домів, повинні збільшити реєстр наших видань українською і англійською мовами, повинні подбати про виховання і професійний та громадський вишкіл нашої молоді, що має перебрати і побільшити нашу спадщину.

Уже давно виправдалась засада, що людина чим більше має, тим більше потребує. Ця засада була б куди кориснішa, якби ми хотіли зрівноважити її в суспільному житті, і своєю жертвенністю та активністю дбали про те, щоб з кожним днем більше мати і більше потребувати. Добрий зворот нашого розвитку в цьому напрямку можемо зробити вже тепер. Саме в місяці квітні закінчиться діловий рік Народного Фонду, отже його загальні підсумки можемо перехилити ще тепер негайною висилкою залеглого або додаткового датку і пожертви. А в недалекому вже великодньому часі ЗУАДКомітет вестиме свою акцію традиційної великодньої писанки на харитативні цілі. Це дасть нам добру нагоду не словом, але щедрою пожертвою виявити нашу вдячність ласкавій долі і доказати, що ми справді розуміємо й виконуємо ті обов'язки, що їх накладає на нас добробут.

АЛЬБЕРТО М. АРТАХО У ВАШИНҐТОНІ

Останнім закордонним державним мужем, який в понеділок 9 квітня прибув у відвідини до столиці З'єдинених Держав і тепер ще там перебуває, є еспанський міністер закордонних справ, Альберто Мартін Артахо. Він мав знаменитий „візитовий білет" найновішої дати, що його міг представити господарям: саме за два дні перед тим, 7 квітня ц. р., він підписав в імені свого зверхника, голови еспанської держави ген. Франціска Франка, договір з султаном Мохаммедом V, за яким Еспанія з р е к л а с я своїх „прав" на частину Марокко з 27 вересня 1912 року і визнала державну суверенність об'єднаного Марокко.

Проте, цей акт, що його перевів Альберто Артахо, не був першим доказом його передбачливости і політичного реалізму, який диктує цьому діячеві пристосовуватись до щораз нової ситуації і приймати невідхильні речі такими, якими вони є. Артахо має всього 51 рік, але вже 11 років є він еспанським міністром закордонних справ і роками своєї служби на цьому становищі побив у західньому світі рекорд. Він побив його подвійно, коли пригадати труднощі, з якими зв'язане керування з а к о р д о нними справами держави під одноособовим авторитарним правлінням, в якому фактичний диктатор, без уваги на свій офіційний титул, особливо чулий на свій престиж в міжнародному світі і має амбіцію особисто керувати закордонною політикою. Генерал Ф. Франко, вибираючи наприкінці другої світової війни Альберта Артахо на свого міністра закордонних справ, знав, що Еспанію чекають надзвичайно бурхливі часи і що треба буде віддати державний корабель в руки вмілому керманичеві, щоб перевіз його щасливо через спінені хвилі.

Пригадаймо коротко: Еспанія поклала край пануванню Альфонса XIII революцією 14 квітня 1931 року, але пережила трирічну криваву громадянську війну (від 19 липня 1936 до 28 березня 1939 року), яка закінчилась переходом усієї влади в країні в руки переможного команданта протикомуністичних військ, генерала Франціска Франка. Америка визнала новий режим зразу ж, зже 1 квітня 1939 року, але приняття того режиму фашистській Італії і нацистській Німеччині, завдяки яким він переміг комуністів і встановив свою владу, зробило Еспанію неблагонадійною в очах переможного у другій світовій війні демократичного Заходу. Це були часи, коли на Заході, зокрема в З'єдинених Державах, діляли сильні комуністичні впливи. Таким чином ЗДА, Англія і Франція разом із СССР, справжнім ініціятором та провідником п р о т и еспанської кампанії на міжнародному терені, голосували в Об'єднаних Націях за дипломатичний бойкот Еспанії генерала Франка, не допустивши Еспанії раніше до членства в Об'єднаних Націях. Невтральність Еспанії, яку зберіг Франко в другій світовій війні, опершись натискові Гітлера й Муссоліні, — врятувала Еспанію від ще гостріших репресій збоку альянтів. Керівник еспанської закордонної політики мусів мати залізні нерви і великий терпець, щоб перенести всі ці удари й образи. Парадоксально — найбільш допомогли Еспанії вийти з політичної ізоляції і почати помалу грати щораз більшу міжнародну ролю — самі большевики. Їхня агресивність, яка різко змінила всю політику Заходу й поділила світ на дві частини, продиктувала першим З'єдиненим Державам ревідувати своє відношення до Еспанії, як до найсильнішої і найпевнішої европейсько - континентальної антикомуністичної потуги.

У 1951 році ЗДА вислали до Мадриду свого амбасадора. Хоч Еспанія й донині не є членом НАТО, але вона стала безпосереднім партнером-союзником З'єдинених Держав, яким відступила на своїй території три морські і п'ять летунських баз, одержавши за це допомогу в модернізації власних збройних сил та в господарській відбудові краю. На останню ролю в господарській допомозі збоку Америки грають публічні роботи, ведені у зв'язку з розбудовою американських баз, завдяки чому і безробіття зменшилось, і промисл дістав новий поштовх. Голосування в Об'єднаних Націях 14 грудня 1955 року, яке ввело до Об'єднаних Націй, разом із „баґажем" 15 інших держав, також Еспанію — це був тріюмф терпеливих, морочливих, безперервних і розумних заходів міністра Артахо. Він мав у цих заходах двох великих і впливових „природних" союзників: південно-американські держави, посвоячені кровно і мовно, з яких Арґентина ніколи не повинувалась постанові ОН про зірвання дипломатичних зв'язків з Еспанією Франка, — та арабські країни.

Взаємини Еспанії з арабськими країнами — це окрема, надзвичайно цікава й „екзотична" тема. Адже араби, вдершись на Піренейський півострів у 8-му сторіччі, стояли там понад 700 років, бо саме в 1492 році, році відкриття Америки, впала остання арабська фортеця Гренада в Еспанії. Можна було б думати, що еспанці й араби наслідком довговічного воювання стали смертельними ворогами. Так воно не є. Занадто перемішались культурні впливи й закоренився територіяльний патріотизм до тієї Північної Африки, де араби засимілювали колишніх гордих картаґенців і де залишилась традиція звичаїв і обичаїв, що сягають непам'ятних часів. Гордих картаґенців заступили горді маври й пречисленні племена, з яких найхоробрішим і найнепокірливішим по нинішній день є ріфенці. З відбудовою Еспанської держави та зростанням її могутности, яка досягла свого вершка за Филипа II і зазнала заломання з загибіллю Великої Армади в Каналі Ля Манж та з декаденцією, як наслідком матеріяльного переситу керівної кляси ,між Еспанією і північно - африканськими арабами затіснились зв'язки, які в новітній політичній практиці вможливили власне генералові Франко в Північній Африці сформувати свою армію і відтіль розпочати визволення Еспанії від комуністичного режиму армією, що в ній передовими частинами були берберійці.

Очевидно, що, маючи за собою 11-річний стаж керівника закордонної політики Еспанії, Альберто Мартін Артахо є в теперішній ситуації бажаним гостем Вашинґтону. Він ще особливо симпатичний своїми особистими приметами й навіть особистим виглядом. Високий, кремезний, важить більше як 200 фунтів, робить враження не то атлета важкої ваги, не то добродушного міщуха. Насправді, він — професор соціології в Мадридському університеті, доктор прав і політичних наук, людина з почуттям великого і здорового глузду, логічности і гумору. В теперішньому часі, коли комунізм і арабський світ — це найбільші болячки міжнародної політики, наради з таким діячем мусять прийняти найширший обсяг і мати найглибший зміст.

Любомир О. Ортинський

ПОЛІТИКА З ПЕРСПЕКТИВИ БАВАРСЬКОГО СЕЛА

Політика з перспективи баварського села

Після пересиченого бензиною Мюнхену і клюбів редакційного та каварняного диму ,добре втягнути в полатані легені трохи свіжого повітря, хай навіть і якогось там Обергумелю в північному куті Горішньої Баварії. Властиво, в сьогоднішньому баварському селі вже не можна повторяти відомої фрази про „запах сіна і ще чогось там", бо коней майже на 80% заступили трактори та авта. А це авта і трактори — там запах бензини. Проте, все ж є різниця між кількома десятками і 120-ма тисячами моторів, зареєстрованих в Мюнхені.

У баварського куркуля

Макс Дайлінґер, господарить на сорока гектарах, крім того має він ще власну крамницю, підорендовує ріку для риболовлі, а ще й з лісу капне йому рік-річно якась тисячка. Отже, не диво, що в нього не лише повністю механізоване г о с п о д а рство, електричне доєння сорока корів, новий „Опель-кадет", але й телевізія. Правду сказавши, Макс ні трохи нею не захоплений ,каже, що образи виходять якось негостро і взагалі не купував би тої скрині, якби не Еді, його найстарший, двадцяти-річний син.

Вернувшись три роки тому з однорічного побуту в ЗДА, в стейті Айдаго, куди їздив як вимінний студент сільсько-господарської школи, Еді, при помочі матері і двох сестер, приневолив батька збагатити хатній інвентар виполірованою скринею, що показує образки. Відносно ЗДА, Еді не знаходить слів захоплення. Він зумів там вивчити доволі добре англійську мову, з ним дуже добре поводилися і він навіть досьогодні переписується з своїми господарями і кількома „спеці" (товаришами). Американців характеризує як людей, привітніших за своїх компатріотів, вони, мовляв, теж тяжко працюють ,але мають вигідніше життя, бо країна їхня дуже багата, і простора. Якби не те, що має перебрати масток, Еді може навіть був би там і зостався, або пробував би еміґрувати. Кілометрів за двадцять від Обергумелю, в Ердінґу є летунська база американської армії. Він часто їздить туди відвідувати своїх нових американських приятелів, а вони не рідко бувають у нього в хаті.

Я був присутній при одній такій візиті молоденьких летунів у Еді і стверджую величезну різницю між німецько - американським співжиттям вісім-шість років тому і тепер. Без ресентиментів, як рівні з рівними, без обтяжень війною і повоєнними окупаційними часами, ці молоді люди, що в 1945 р. мали по одинадцять років, є товаришами, може навіть приятелями. Безперечно, Еді це окрема справа, бо його однорічний побут багато спричинився до пізнання ЗДА і їх людей. Він є сьогодні своєрідним „штімунґсмахером" на користь заокеанської країни, але маю враження, що й його товариші живуть в добрих стосунках зі своїми американськими однолітками.

„Дурачок" і політика

Фрав Штек має в запасі щось із десять талій заялозених карт. Вони вправді нагадують „образки" тих львівських фіякрів, що грали на дишлях своїх повозів перед готелем „Жоржа" в „очко", але це ні трохи не перешкоджає недільним відвідувачам коршми переживати насолоду доброї загри. При шістьох столах гримає, як з легкого ґранатомета, правий кант долоні грачів ,партнери „дурачка" раз-у-раз вибухають сміхом запорожців, що пишуть листа до султана, а під час мішання карт в їх горганках булькає „березневий" брунатний трунок. Очевидно, не всі грають. Є й такі, що при дощовій погоді німецького Великодня прийшли до фрав Штек, щоб побалакати з сусідом, затягнутися димом циґар і пополітикувати. А що й у мене до того охота, то розмова, в супроводі канонади „ґранатометів", вже в тоці. Спершу про комунальні вибори з попередньої неділі, які, як звичайно, не принесли в Обергумелі ніякої несподіванки, бо переважна більшість села голосує по традиції за Баварську партію, консервативно - клерикальну ,а почасти навіть баварсько-сепаратистичну групу корінних синів зеленої Баварії. Потім сходимо на „високу політику", при чому добре дістається французам як за їх внутрішні непорядки, так і за Альжир. Дійшла сюди вже вістка, що небіжчик Сталін попав у неласку в нових кремлівських можновладців, дивуються, як англійська королева буде подавати руку Булґанінові і грубо недовіряють „русові". Ще мають трохи надій, що мій, як вони гадають, компатріот, тобто українець, Хрущов і його „українська кліка" можуть ввести якісь серйозніші зміни і випитують про мій погляд. На жаль, не можу скріпити їхніх надій в мого „ляндсмана" Микиту, а мої запевнення, що він теж „рус", викликають зніяковіння. Про українців у них добра думка, це, як вони кажуть, „д о й ч ф р о й ндліхес фольк", і тільки той „тен" (тупий) Гітлер повів супроти них злу політику. В цьому місці я згідний з моїми розмовцями і, використавши ініціятиву в дискусії, перескакую на тему, яка мене більше цікавить. Хочу знати, що думають вони про нове німецьке військо, як подобається їм уніформа, чи поголосились з села добровільці.

(Закінчення на стор. 5-ій)

Богдан Винар

ЕКОНОМІЧНЕ „ОБ'ЄДНАННЯ" З РОСІЄЮ

Широко і гучно проведене в цілому СССР святкування „300-ліття возз'єднання України з Росією" не мало виключно тільки демонстраційного характеру. З тієї нагоди на книжкових полицях появився ряд більш і менш поважних творів з метою відзначити „ювілей" у різних ділянках і на фактичному обґрунтуванні виявити співпрацю українського і російського народів. До тієї категорії видань належить, широко обговорена на сторінках української преси, історія української літератури, відпотовуємо вихід другого тому „Історії Української РСР" і також нову працю про розвиток народного господарства України. Саме над цим останнім виданням хочемо на цьому місці зупинитись.

„Очерки развития народного хозяйства Украинской ССР" (Москва, 1954, стор. 554) — це перероблене й значно поширене російське видання „Нарисів розвитку народного господарства У к р а ї н ської РСР" (Київ, 1949 р.). Одна і друга праці фірмовані Інститутом Економіки Української Академії Наук. Хочемо відмітити деякі різниці у цих двох виданнях, бо таким чином посередньо можна відзначити сучасне спрямування офіційної совєтської економічної думки. Коли говорити спершу про формальну сторінку, то авторство цього колективного, видання не є тотожне. Російське видання (редаґоване Нестеренком, Романенком і Вірником) значно бідніше на українських авторів. Зовсім відсутні заступлені в українському виданні А. Ю. Шевченко, І. П. Панащенко, А. Я. Рудченко, М. М. Хотиченко, цілковито змінена редколеґія. В переробленому виданні центральне місце займають праці Д. Ф. Вірника (теперішнього голови Інституту Економіки), які, до речі, мають і найприкріший посмак. Зокрема, це відноситься до нововпроваджених двох перших розділів про історію господарства України до 1917 року. В другому розділі значне місце приділено боротьбі большевиків з українськими урядами в 1917-20 рр. Також ширше опрацьовано кінцевий розділ про повоєнний розвиток народного господарства України.

Усі автори, додержуючи хронологічного порядку (обговорювана праця має 8 окремих розділів), спеціяльну увагу звертають на економічні зв'язки України з Росією, широко розводячись на теми всебічної економічної допомоги, яку нібито Україна постійно одержувала з Росії. Політичне спрямування цієї праці зовсім очевидне і не потребує коментарів. Деякі моменти хочемо ,одначе, коротко відзначити. В противагу до українського видання, де більше уваги присвячено економічній політиці компартії, в новому виданні рівнобіжно з вірнопідданчими заявами про „вічну дружбу" двох народів, зустрічаємо ,як самозрозуміле явище, соковиту лайку на адресу „українських буржуазних націоналістів". При тому в цитованій праці (а це відмічаємо як корисний здобуток) згадується той же „буржуазний націоналізм" не тільки як певний загальниковий „фетиш", але як конкретне явище, зумовлене закономірностями історичного розвитку українського народу. Перечислюються конкретні люди, які, на думку совєтських авторів, багато спричинились до науково-го обґрунтовання націоналістичних поглядів у розвитку української економічної думки.

Перше місце в цьому „реєстрі" займають проф. Оглоблин, проф. Василенко-Полонська і, очевидно, покійний акад. Слабченко. Не забуто також про „волобуєвщину", яку совєтські автори слушно зв'язують з „хвильовизмом". Приходимо до переконання, що самої загальникової аґітки большевикам сьогодні вже не вистачає. Також немислимо далі промовчувати всі здобутки української науки, та тих її носіїв, що опинились на еміґрації.

Запізнавшися з тією працею, читач набирає переконання, що політична сторінка наголошується значно сильніше, як опрацювання потрібного статистичного матеріялу для документального обґрунтовання нових, наявних процесів, в Українській економіці. До речі, після 1930-их рр., за малими винятками, статистичні дані закриваються більш і менш вдалими відносними показниками, які про дійсний стан продукції дуже мало говорять. Ця „традиція" совєтської економічної літератури збережена і в цій праці. При цьому совєтські автори не цураються яскравого шаржу. І так, напр., хочеться їм переконати українське населення, що до 1913 р. за кордони України вивожено 90% української продукції металю і 80% видобуваного кам'яного вугілля .Ситуація настільки корисно змінилась, що Україна, мовляв, сама споживає тепер 60% металю і 70% вугілля власної продукції... Звичайно, таке недолуге порівняння, некорисне для вдумливого читача, зразу „компенсується" широким повідомленням про передачу Криму Україні, „як доказ непорушної дружби двох великих (!) братніх народів" (стор. 479), та широко коментується членство України в Об'єднаних Націях.

Не сумніваємося, що останній арґумент має для громадянина УССР свою вимову. Російське видання Інституту Економіки Академії Наук СССР цензурував П. А. Хромов, і треба сказати, що з покладеного на нього завдання вив'язався цілком задовільно. Про українську національну економіку в обговорюваному нами творі немає ані найменшої згадки.

Д-р Ярослав Падох

СВІТЛИНИ І СПОГАДИ

У 25-річчя смерти Степана Охримовича

(2)

Це неправда, що існує тільки дилема: бути запальним або холодним, ідеалістом або раціоналістом, революціонером, що йдучи на певну смерть повторює за поетом „як велично, що нам не дано до тридцятого року дожить" — і вигідним обивателем, глухим на національні кривди і потреби! Світ Степана Охримовича ніколи не знав двоподілу на янголів і чортів, виключного розрізнення на абсолютне добро і абсолютне зло, і ніщо поміж ними. Ніякої апріорности поза логічною консеквенцією законів і фактів, ніякої виключности віри у власну непомильність, як в церковну догму. Це не ознака маловір'я. Це не вислід внутрішніх сумнівів і нездецидованости. Ні, це саме консеквенція глибокої віри в свою правду, почуття сили, яку вона дає. Чи ж сильному треба боятися змагання, а розумному дискусії? І він змагався і дискутував з кожним і про все. Дискутував по-джентлменськи з політичними противниками серед студентства, не відмовлявся від розгляду найспірніших проблем в ширших колах громадянства. І звичайно вигравав ці бої і з'єднував для своїх правд віри нових визнавців ,а для себе — нових приятелів.

***

Поміж груповими фотографіями самітна знимка з Його обличчям. Полиняла, як інші, пом'ята, змаргана. Роки воєн, концентраційних таборів, роки безконечної мандрівки з дітьми на руках під гуркіт бомбовозів й пожежі вибухів ще й так були ласкавими до неї. Як мало збереглося їх, тих найживіших, хоч мертвих, найбезпосередніших, хоч мовчаливих, найцінніших, хоч паперових пригадок далекого й неповоротного юнацького віку і тієї дорогої неповоротної людини.

Внизу надпис, виписаний складаною ручною друкарнею: Охримович Степан, 1905-1931. Так, це незвичайне фото. Це одна з тих, які після Його смерти роздавали щороку у роковини його смерти на його могилі, збираючи гроші на допомогу політичним в'язням, таємну друкарню, а може і на пачковані з-поза недалекого кордону револьвери й набої. Стояли ці фотографії, як свідки про велику, передчасно згаслу людину, і за рамами образів поміж сільськими святими і в альбомах пластунів, які його й не знали і по кишенях майбутніх упівців, що вже тоді не виходили з лісу.

Над надписом — його, таке розумне і таке дороге, обличчя. Дивлюся на високе, відкрите чоло мислителя, з непослушним жмутом навислого волосся, на спокійні, хоч енерґійні лінії обличчя, а передусім на глибокі, ясні і чисті очі. Такі розумні і водночас такі повні доброти, що йде з глибини серця, з таємних надр шляхетної людини. Це Степан. Його вірне обличчя з років, що замикали третє десятиріччя нашого століття. Років величезного напруження н а ц і о нальної енерґії і страшного заломання після втрати держави, років найвищого палання і самоспалювання, а водночас — зради ідеї і приятеля, добровільного врастання в неволю. Років рішальних і переломових для довгих десятиліть нашої історії, які не скінчилися досі і що кінця їм сьогодні не видно. Тоді саме рішалося і вирішилося обличчя української молоді двадцятого сторіччя, ,а за нею цілої нації.

За націю, чи за клясу, ідею чи матерію, високі ясні обрії хоч і за сімома терпистими шляхами, і за сімома Голготами, чи погодження з вироками не ласкавої долі в ім'я органічного росту, а може й розросту? Дві рівні сили змагалися за ті дилеми. В обох таборах були в той час ідейні, працьовиті і готові на жертву люди. І виграти той бій означало вибрати шлях для нації на довгі, довгі роки, означало дати напрям новому розділові історії.

Широко розгорнулися крила того єдиного вирішного фронту. Від юнацтва і студентства до розважних батьків народу, від столичних каварень до часто ще курних селянських стріх. Бастіонами тої боротьби були читальні і сокільські гнізда, кооперативи і кружки „Сільського Господарства", студентські товариства і Пласт, церква і школа. А передовиками — недавні ветерани і студенти. Величезна більшість їх — з пластовою лілеєю на грудях.

І тоді, саме тоді вирішився той бій. Відкинуто принадливі міражі „рідної" держави за недалекою річкою, засуджено на загибіль співпрацю з місцевим віроломним займанцем. У душах молоді заложено кріпкі основи віри в Бога і Батьківщину, віри у їх незнищимість і вічність. І навчено її покладатися на себе. Які міцні були ті основи говорять сальви, що гримлять ще з непоборних башт нової Січі — лісової УПА. Які глибокі вони, кажуть лицарські чини й безбоязна смерть Чупринок, Гасинів та інших.

Одним з провідників того звитяжного походу був той, що його очі так прямо і розумно дивляться з фотографії — Степан Охримович. Він держав стійку на всіх відтинках, усіх рішальних позиціях того фронту. Ішов попереду, вів других, клав основи під світогляд молодого покоління і сам ішов з ним на всі найважчі проби і змагання.

Часи Івана Франка, коли великому каменяреві приходилось розмінювати свої величезні таланти на дрібну хоч конечну монету щоденних потреб, — далеко ще не за нами. Тим менше не були в добі Степана. І він міняв свою величезну інтеліґенцію й духові скарби на дрібні і розкидував їх повною жменею, по панськи, не рахуючи.

Від головування в самому мозкові українського студентства, Товаристві імени Петра Могили, до скромної неопаленої сільської читальні на далекім стрийськім Підгір'ї — далекий шлях. Та він проходив його і як же часто. Всі вакаційні неділі і свята проводив по читальнях і домівках „Сокола". Бо немає в поході до волі речей малих і великих, більше і менше потрібних. Всі важливі, про всі треба однаково дбати, коли перемогою мають кінчатися наші змагання.

Хто, слухаючи ясного популярного викладу в читальні, подумав би, що то говорить той, хто належав до найінтеліґентніших з молодого покоління в столичнім Львові. Та обидва фронти і той в столиці при світлі електрики і той при нафтовій лямпі в підгірській читальні, двадцятьп'ять кілометрів від найближчої залізничої стації, обидва однаково важливі в поході до свідомости, як передумови волі.

НЕВЖЕ...

Невже лишився тільки спомин
Про літній день біля Дніпра
І я ніколи вже додому
Не повернуся в рідний край?

Невже ніколи не ступати
В полях, де квітне юний день
І простір, щирістю багатий,
Вже не тулити до грудей?

Далеких подорожей втому
Не заховати поміж трав?
— — — — — — —
Невже лишився тільки спомин
Про літній день біля Дніпра?

ДІМА

ЛІТЕРАТУРА МИСТЕЦТВО РОЗВАГА

В. Січинський

МИКОЛА ІВАСЮК — МИСТЕЦЬ ІСТОРИЧНОГО МАЛЯРСТВА

З нагоди 90 років з дня народження

В минулому році припало 90 років з дня народження визначного українського мистця історичного малярства — Миколи Івасюка. Життєвий шлях мистця являється досить типовим для українського мистця кінця XIX і початку XX століття, а останні роки його перебування на Україні, з його сумнівами і надіями — повчаючими і для нашої доби.

Микола Івасюк народився в 1865 році в Заставній на Буковині в родині механічного майстра, що походив з Гуцульщини. Закінчивши Реальну гімназію в Чернівцях, М. Івасюк студіював 4 роки в Академії Мистецтв у Відні і 6 років у Мюнхенській Академії. Студії відбував мистець незвичайно ретельно з сумлінним виконанням усіх обов'язків, які накладали школи. Як студії так і творчість нашого мистця були зосереджені над історичним малярством, реалістичного напрямку, тісно зв'язаним з українською історією. Це належало до рідких явищ поміж українськими мистцями і тому М. Івасюкові треба було переборювати великі труднощі у своїх сміливих задумах і терпких змаганнях.

Перший образ мистця був репродукований в „Додатку" до „Русалки", ч. 244. До 90-их років минулого століття йому належали такі більші твори, як „Біля криниці" (1892), „Богдан Хмельницький під Зборовом" (1893), що мав особливий успіх, „Богун під Берестечком" та інші баталістичні композиції з козацьких визвольних війн. Та найбільш відомим і популярним став мистець своєю великою композицією „В'їзд гетьмана Богдана Хмельницького до Києва". Цей величезний образ, розміру 4×6 метрів, був виконаний олійними фарбами. Для того мистець переїхав до Львова і там працював над тим твором повних 10 років, закінчуючи його в 1912 році.

Крім інших творів М. Івасюк намалював теж великий портрет Олександра Мишуги.

Хоч мистецька й аматорська критика, аналізуючи зміст композиції, дошукувалася різних неточностей і хиб історичного і побутового характеру, зокрема в архітектурі і одягах, все таки „В'їзд Хмельницького" залишається, безсумнівно, одним з найвизначніших творів українського історичного малярства. Він мав у свій час величезне виховне значення і прислужився для пробудження української національної гордости. Багато разів репродукований і широко розповсюджений, особливо на західньо-українських землях, став ознакою патріотизму кожної української родини. Ще в більшій мірі образ став популярним поміж українськими іміґрантами в Америці і Канаді. Він був не менш розповсюджений, як „Запорожці" І. Рєпіна.

Але всього того не усвідомляв собі сам мистець, холодна, а то в'їдлива, критика його твору вплинула на нього депримуючи та знеохотила до дальшої праці.

І коли в 20-их роках нашого віку совєтська пропаґанда поза межами Совєтів, розпочала шалену кампанію за поворот української еміґрації „на родіну", а на західньо-українських землях вела акцію за виїзд на підсовєтську Україну української інтеліґенції, поміж мистцями і письменниками, що виїхали на Україну був також М. Івасюк. Повіз він туди і свій добірок і „В'їзд Хмельницького до Києва". Зневірившись у громадянстві своєї тіснішої Батьківщини, мистець мав надію зустріти на великих просторах Придніпров'я кращу оцінку і більшу прихильність. І справді в перших часах його приїзду, його вітали при різних нагодах як визначного мистця, виставляли його твори, зокрема „В'їзд Хмельницького до Києва", але дуже скоро „було по параді" і про нього забули. Спочатку мистець працював у Києві, згодом в Одесі. Не належачи до жадної політичної партії чи угруповання і взагалі людина аполітична і тиха, мав намір віддати всі свої сили на користь свому народові, не цураючись і совєтських „директив". Алё, вже понад шістдесятлітнього мистця, совєтська партійна критика почала обвинувачувати в різних ухилах і єресях, так що вкінці совєтська адміністрація ізолювала мистця, обмежила в правах і матеріяльних засобах. Через ті нагінки, репресії і злидні М. Івасюк помер десь коло 1938 року. Ми навіть не знаємо докладно ні часу ні місця смерти мистця, бо совєтська преса не вважала навіть потрібним подати про це найменшу згадку.

Коли б Микола Івасюк дожив до горезвісних святкувань „Возз'єднання України", які були зааранжовані Москвою, то може згадали б про визначного мистця. Правда, мистець на свому образі змалював В'їзд Б. Хмельницького до Києва, а не на поклон до Москви! В цьому, власне полягає ціла „хиба" мистця!

Микола Івасюк „В'їзд Богдана Хмельницького до Києва"

Антін Малюца

ЗАПИСКИ ПРО МИСТЕЦТВО

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА МОЛОДИХ

Друга виставка Товариства Молодих Образотворчих Мистців при Об'єднанні Мистців Українців в Америці відбулася в залях ЛМКлюбу, як друга річна. Виходить, що такі виставки будуть відбуватися і на майбутнє.

Проходжу в пам'яті шкільні виставки учеників О. Новаківського у Львові в 20-их роках, та їхні групові виступи в 30-их рр., виставку Молодого АНУМ-у, річні виставки державної мистецької школи 1942-43, виставку вищої мистецької студії в Берхтесґадені. В порівнянні з ними нюйоркська виставка менша числом учасників, зате тим, що вона з різних шкіл виказує велику різноманітність, сміливість та розмах, амбіцію бути оригінальними новаторами, що може викликати часом оправдане недовір'я до серйозности деяких маніфестацій. Та всі ми були молоді, робили менш-більш те саме і так само, отже на все прийде свій час.

Не вимагаймо від молодих мистців тоді, коли вони щойно на добре продовжують студії та не увійшли ще навіть в етап „бурі і натиску" для шукання власного „я", надто багато оригінальности, індивідуальности та витривалости на впливи. Вимагав колись того від нас дуже ще зелених пок. М. Голубець і не мав рації: вихвалювані ним многонадійні таланти переважно так і розгубилися і нічим не виправдалися, а ті, навіть не згадувані поіменно, як надто „слабий відгомін творчости майстра", сьогодні в першій лаві. На те люди ходять до школи, щоб чогось навчитися, зазнати впливів. І то не одного впливу, як остаточної цілі та об'явлення, а цілого ряду, бо одного дня на етапі шукання власного обличчя прийдеться всіх їх відкидати; має залишитися по змозі тільки загальна майстерність та духова зрілість до самостійної творчости. Той самий вплив школи, традицій, напрямів чи майстра-ідеалу мусить стосуватися до основних проблем мистецтва, давати солідні підстави для майбутнього розвитку-артикуляції мистецького вислову молодого таланту. Оминати треба поверхових штучок, що мали б хитро-мудро невеликим коштом дати змогу дігнати і перегнати всіх-всіх, га смачків, що мали б впровадити між щонаймодніщих вибранців. Добре розв'язані основні проблеми — єдине, що на потребу.

В мотивах краєвидів Володимира Бачинського є щось зі старих майстрів Венеції так у виборі мотивів, як в інтенсивнім кольориті та темній ґамі. Яблука інтенсивні з яркими контрастами, а „Ніч" досить скомплікована. Здисциплінована річевість мертвої натури з годинниковим механізмом получена успішно з дуже основно підібраними під ставовими барвами. Глибоке простірне моделювання облич і постатей на портретах.

Ол. Архипенко „Ма"

Якщо колись мистець зуміє так успішно і звитяжно розв'язувати завдання, що їх поставить йому життя і він сам, як тепер розв'язує він завдання ставлені шкільною програмою і вимогами педагогів, то з нього буде не абиякий мистець і майстер.

Ярослав Вижницький імпресійний та мальовничий в пейзажі та студіях з натури, добивається впевненого моделювання в студії голови, а крім того ще й майстерности та психологічного виразу в портреті Ларі Потера. Це досягнення мистця, що крім признання принесло теж малу стипендію, до чогось зобов'язує: навіть мало вимагаючі на перший погляд теми, от як пейзаж і студії природи не повинні бути в майбутньому нижче того рівня.

Пейзаж Ореста Л. Вороневича має свою дещо романтичну величність, місцями цікаві кольористичні зіставлення, але цілості бракує свого рода композиційного кістяка під тим усім. Мертві натури більше впорядковані і малярські. Прості фіґуральні стилізації зі школи мають в собі деяку силу та величність: мистця провадять по добрій дорозі, близько з неї до шляхів, якими ходили українські монументалісти і Петрицький, Ковжун та інші. Треба досвід шкільних праць розбудовувати, та свобідно пристосовувати в позашкільних працях.

Богдан Певний малює з розмахом і талантом. Мальовничий та імпресивний. Мертві натури малює як пейзаж, що має свої добрі й слабі сторони. По намальованні предметів з натури тло зі стіною чи драперією видається йому бідним, зі страху перед порожнечею розмальовує він ті місця в картині фантазійними вихилясами пензля. З уваги на малу покищо скалю досвіду і підсвідомих відрухів виходить дещо манірно-претенсійно. Зате у „Великій Білій Дорозі" звучать вже акорди великої сили виразу.

Всім трьом: Вижницькому, Вороневичеві і Певному придалося б дещо конструктивізму та формалізму. Павло Ковжун в рр. 1926-29 так, як дехто ще й тепер, конечно хотів рівнятися на аванґард, але ні „Нова Генерація", ні інші совєтські та західні видання не могли йому допомогти тому, що подавали останні досягнення та вимудрувані міркування з боку майже містичного обожування самовиявів неґативізму, перемішаних з лівою фразеологією та заїлою політичною демагогією. В 1929 р. привіз Гординський, той самий, що його якось досі не помітили молоді в Ню Йорку, модерний конструктивізм з Парижу, урядив м. ін. курс графіки для колеґ у школі Новаківського, показав ті речі від підстав чистої формальної абетки та мистецької граматики з дороговказами до абстрактної мистецької логіки. Тому й мав деякий вплив і на Ковжуна, що знайшов себе, і на Дяниннюка, Ласовського, Луцика, Нижниківну, мене та інших.

В ділянці кольористики всі молоді мистці дуже скористали б, якби завдали собі труду проаналізувати підхід до кольору таких мистців, як Холодний, Труш, Новаківський, Кричевський, кольористичні системи, що виявляються в картинах Мороза і Борачка. Тільки треба дивитися не зі становища якогонебудь ударного „ізму", що вправді дає можливість видавати різкі здецидовані осуди „так" або найчастіше „ні", але рівночасно звільняє з

(Закінчення на стор. 4-ій)

Ірина Ш. Шуварська

ВЕСІЛЛЯ

Кадильниці,
у ліру вигнуте...
і формою хрести —
складатимуть,
і увійдуть,
роззброєні.

Столітнього вина
напитися,
ґерпатимуть з весілля.

І віддаватиму
святкуюги догку,
заругену від слова, —
не свідками красується,
повагою святою.
Благословлю.

Ганна Черінь

МІСЯЦЬ

На співанці (хто в ліс, а хто по дрова)
Гойдавсь на всі лади парафіяльний хор.
Той в піяніссімо вдирався, як корова,
Хог зводив руки, ніби семафор,
Наш диригент, розгублений і тихий, —
Там сольо хтось заводив невпопад...
І що ж? Душися з сміху, а не гмихай
І хог такий-сякий дотримуй лад.

Концерт за півгодини — не готові!
Але що зробиш у останню мить?
Пішли уже! Хай виступи змістові
Рятують нас! Ходіть уже, ходіть!

Який бузковий вегір! Вже весною
Бурує вітер, і надходить гас,
Коли одежа нам стає тісною,
А серце ніби ширшає для нас...

І раптом остовпіли ми! Як жар —
Не як рекляма на дверях таверни —
Ні, місяць це, отой, що як діжа,
І зорі — золоті пшенигні зерна!

Затихли ми, засмугені й зраділі...
На крилах вітру понеслась душа
В сади, безлисті ще, в хатини білі
У хащах огерету й комиша...

Там над стодолою, вмостившись між кулями,
Сміється місяця добрягий диск —
І там його не застують реклями,
А зорі мерехтять на повен блиск...

А втім, хто знає? Може й там він слабне,
Вже може й там б'є місяця неон...
Та крізь роки романтика привабна
Навіки міцно нас взяла в полон.

І раптом — закохались ми в хвилину!
У мене — п'ятдесятковий „юнак",
А диригент — в свою ж таки дружину
(Бо в іншу й не посмів би, так ги так)
Соліст злощасний — в дівгину цибату,
Якої досі зносити не міг;
Його товариш враз погав стрибати,
Нам ледве що не одтоптавши ніг...

І хто вже й зна, що трапилось би далі,
Та диригент від церкви жив два бльоки,
Отож, прийшлось заходити до залі
І погинать концерт без проволоки.

І знаєте? Співали ми казково!
Гриміла радість, подолавши біль.
Це місяць так зробив, і вегір той бузковий,
І вітер весняний —
З далеких рідних піль!

3—27—1956.

Софія Парфанович

ПРО ВАС І ХВОРОГО В ШПИТАЛІ

Трапиться й лікареві захворіти, як оце сталося й зі мною. Як би воно не було, таке прикре було б навіть корисне інколи. Бачить тоді лікар шпиталь, так би мовити, з другого боку, пізнає, які прикмети й хиби має лежання в лікарні, як його пацієнт почувається і чого чекає від лікаря. Так би мовити, на власній шкірі лікар випробовує те, що його пацієнти зазнають від лікування, обслуги, шпитального режиму і багато, багато інших робить помічень, що їх би не зробив, якби завжди був лікарем, входив у кімнату хворого, питав „гав ар ю тудей", і ще поки хворий вспів розкрити рота, був уже за дверима, приписував таблетки чи капсульки й біг далі. Так от часом буває, що Панбіг каже: Ні, ні, братіку, доволі! Ляж тепер сам і скуштуй всього потрохи.

Так то сталося й зі мною, хоч я якраз і не була вгорі вписаним лікарем. І побачила я багато дечого, чого не помічала досі, і тим хочу поділитись з моїми читачами. Писатиму не про лікаря, бо це надавалося б радше до лікарського журналу, а тільки про хворого і вас, і що й як можете йому облегшити або як зробити прикрішою його долю. Коли ж надто багато буде тут мого, то вибачте, але якраз крізь мій досвід ви дечого довідаєтеся, що теж може вам придатися, бо захворіти може кожний. Писатиму про самітнього хворого, що не має родини, і про те, що ви могли б зробити для нього, а чого вам не треба робити. Бо ж вкінці хто має дітей чи внуків, вони можуть подбати за все і не робити того, що йому неприємне.

По черзі розглянемо різні ділянки з цього осягу.

Одяг хворого

Отож, ви вибираєтесь до лікарні. Що вам брати з собою з одягу? Ви, очевидно, жінка, бо чоловікам легко вирішити. Їхній одяг до ліжка — піжами (пиджемас), а коли встають — халат (ровб). Більше їм нічого не треба.

Щодо жінок: найкраще мати їм те саме, що й чоловікам. І краще мати штани з довгими ногавками, як короткі і тісні, вроді „педальпушерс" та ще й з прозорого матеріялу й з різними стрічками чи іншими прикрасами. Коли до того жінка вичесана й вимальована, то виглядає вона не на хвору, але на таку, що вибралась до лікарні на веселі добутки.

Лежачи в лікарні, жінки люблять вживати нічні сорочки чи теж денні. Мені особисто вони дуже недовподоби. Звичайно вони з зовсім прозорого матеріялу, без рукавів, глибоко витикані спереду й ззаду. Буває, що жінка має нагрудник під сподом, а буває, що й ні. Так приймає гостей в ліжку, і тоді видно крізь її сорочку як через... х-рей... Більшість лікарень у ЗДА мішана: в одній кімнаті чоловіки, в другій — жінки. Ходять чоловіки по коридорах, а жінки не лише лежать, а ще й встають в таких прозорих „хмаринках", бо двері повідчинювані. І то зовсім старші жінки, не якісь дівчатка.

Коли я так на них дивилася, я думала: для чого потрібна така кокетерія? Або ти хвора, або тобі нічого не бракує. Коли ти хвора — хвороба не дансінґ і не „парді", і чого тобі виглядати, як метелик, чи... весела діва. Дуже часто й халатик такий же прозорий, і жінка виглядає... непорядно. Можна ж мати прекрасні піжами з різних найльонів, навіть справжнього шовку. Коли не любите їх, можете мати нічні сорочки, але не такі прозорі й витинані, щоб було видно все й всюди. Кокетерія лікаря — багато дехто любить на нього так впливати — зовсім невмісна. Він бачить більше тіла й більше жінок кращих і молодших за вас (вибачте, мої пані, але так є!), і ваш глибокий викрій, та ще коли ви по п'ятдесятці, його не може принадити.

Є люди, які не мають нікого, хто дбав би про їхній шпитальний одяг. Їм вистачить мати халат, бо в шпиталі завжди є доволі сорочок. Їх зміняється щодня і не треба журитися, що заплямляться, чи зімнуться.

А вже коли йдете до операції або є тяжко хворі, вживайте обов'язково шпитальну білизну, і хай нею турбується не ваша родина, а шпитальна пральня.

Дарунки для хворого

Багато дехто не йде відвідувати хворого, бо думає, що щось треба принести. Це неправильно. Ви не мусите нести нічого. Зараз мене зрозумієте.

Що несуть хворому? Квіти й солодке, отже коробки з цукорками чи шоколядками. Майже завжди.

Квітки. Приймімо, що ви маєте тільки шість знайомих. І приймімо, що ви маєте в шпиталі напівприватну кімнату, отже на спілку з кимось, що має також тільки шість знайомих. А напевно маєте більше ви й вона. Отже, числіть: дванадцять людей принесе до одної малої кімнати квітки. І то ще якби скромні й малі китички чи вазонки, а то ж розженеться хтось з мітлою, що ледве в двері влазить! І що в тій мітлі? Всілякі листки, стрічки, кіш, інколи великий, а з-поза того всього й квіток не видно. Коли ж і видно, то це — хризантеми, ґлядіолі, усі, що стирчать, як тверде патиччя, бо ж їх, бідних, ще й на дроти взяли. Та вже немає гірше як восени, коли сезон на хризантеми! Таке трапилось мені. Кімнату мала я вправді тільки для себе, але мої знайомі принесли аж сім величезних „макітр" з хризантемами! Кімната низька, дихати нема чим, а від хризантем іде терпкавий, цвинтарний запах. І лежить хвора людина наче справді вже в могилі, а оце й грядка хризантем росте над нею. Далі вже, коли відчинялися двері, то я зі страхом дивилася, чи не несуть ще хризантем. Коли ж так, то я відтинала собі тільки гілку, а гостя просила забрати квіти назад з собою. Хай гнівається. І вкінці першого тижня пороздавала решту людям.

Так отже: треба думати, що посилати чи приносити хворому! Якщо йде про вазоники: не купуйте великих, тільки малі, дрібні. Є такі миленькі африканські фіялочки в дрібних вазониках, що можуть стояти на вікні. Є різні беґонії, дрібноквітні. Є тепер якраз дуже гарні альпійські фіялки (сайкламен) поантесії (крісмесрэис), а пізніше будуть амариліс і різні лелії. Але купуйте малі і гарні.

Щодо хризантем: на дарунок надаються тільки великоквітні, гарні і найкраще тяті. Коли вони зацвіли, вазоник їм нічого не поможе, і вистачить для них води. Дрібні хризантеми — наскрізь садова чи цвинтарна рослина, і їх не можна нести хворому, бо його це пригноблює, а при тому в теплій кімнаті вони видають дуже прикрий запах. Є в склепах дрібні, оздобні хризантеми вже тяті, що мають вигляд айстр, гвоздиків, марґариток, далій чи інших квіток. Чому б вам не купити малу в'язанку таких квіток? Щождо тятих квіток: не купуйте коші й мітли! Не видавайте на те багато грошей. Хворому ніякої користи з того. Купуйте: дві-три чи трохи більше рож, гвоздиків (карнейшин) чи інших гарних квіток. Кажіть собі додати чогось зеленого, зв'язати — і досить. Без стрічок, паперу, кошів і всього того поганого. Є, напр., склепи, що мають дуже гарні й дешеві рожі.

Коли ваш хворий має більше приятелів, було б добре подзвонити до них і порозумітися спільно, що нести. Щоб усі не принесли того самого і в той самий день.

Солодке. З ним така сама справа, як з хризантемами. Звичайне люди не мають охоти сушити собі голову, що й як. Тож заходять по дорозі до склепу і купують коробку шоколядок. І знову те саме: коли у вас кілька знайомих, ви дістаєте кілька коробок. В кімнаті гаряче, і вони тануть і псуються. Коли я запитала одну гостю, що мені робити з шоколядками, вона сказала: годувати нурзи! А проте, й вони не дуже вже їдять солодке, бо мають завжди багато і бояться потовстіти.

І чи на те є дарунок хворому? Хворий не має охоти на солодке, бо в шпиталі весь харч припоряджуваний солодкаво й мляво. Ваші коробки він або відправляє додому, як там є кому їсти, або роздаровує кому попало.

Тож знову: порозумійтесь з кимсь, що нести, і не несіть усі шоколядки від одної фірми та ще й великими коробками. Є всілякі інші речі, є широкий вибір різних горіхів, кранч і таке інше, і, коли розглянутись, можна взяти чогось не багато, малу коробочку, за не цілого доляра, але хай дарунок ваш зраджує, що ви думали про хворого.

Багато хворих має потребу кислого, бо гарячкують. Помаранчі, ґрейпрут, яблука — і знову кілька, добрий дарунок. Але термос борщу чи то зі сметаною чи червоного, термос доброго росолу — велике добро для хворого, очевидно, коли він сам і не принесе їх йому жінка чи донька. У шпиталі з'їлося б завжди якихось рідних потрав, як от борщ, капуста, капусняк чи голубці. Але варт наперед запитати в хворого, на що мав би охоту. Кусок ковбаси, що може полежати, дрібка масла теж може придатися.

З інших дарунків для хворого — в першу чергу є книжки, коли це людина, яка любить читати. Не мусите купувати, можете випозичити в читальні щось доброго. Але й число якогось журналу теж добре. Може бути з наших, коли дістанете, а як ні, то „Рідерс Дайджест", „Лайф" чи „Пост" є дуже добрим дарунком. Скажете, що вони бувають в лікарнях. То правда, але їх не легко

(Закінчення на стор. 4-ій)

Євген Онацький

„ДАЛЕКИЙ СВІТ" ГАЛИНИ ЖУРБИ

Дійсно, далекий світ, світ ополячених шляхетських родин в Україні останнього десятиліття XIX в., що його описала Галина Журба в своїй „Розповіді автобіографічній" (це — з польського, бо по-українському мала б бути — „Автобіографічна розповідь") і видала „Перемога" в Буенос Айресі зграбним томом на 374 сторінки вісімки. Нічого вже від того світу в нашій Україні не залишилося, крім хіба споминів нечисленних недобитків, і варто ті спомини зібрати та зберегти, бо вони багато чого в розвитку дальших подій вияснюють і психологічно підґрунтовують. Особливо, коли походять від людей такого письменницького таланту, як Галина Журба...

Писання автобіографій — притаманна риса новіших часів, що виявляє тенденцію визначити й підкреслити вагу особистости в житті і мистецтві, — особистости, що не хоче коритися долі безособового складника того чи іншого суспільства, а на кожному кроці обстоює свою, від Бога дану їй, самобутність, свої, тільки їй приналежні, прикмети духової індивідуальности. Здається, не помилюся, коли вкажу на славнозвісну автобіографію Бенвенуто Челліні, італійського гравера, ювеліра і різьбаря (1500-1571), як на першу, справді видатну спробу мистця залишити нащадкам не тільки свої твори, але й свій образ людини з усіма її людськими прикметами та пристрастями. З того часу кількість автобіографій все зростає, відповідаючи все більшій потребі інтелектуального світу заглиблюватися в інтимний світ творця, щоб краще розуміти і пізнавати його твори.

Але саме тому звичайно цікавлять автобіографії такі, які походять від людей, що відігравали значну ролю в суспільному житті і можуть познайомити нас не тільки з своїми особистими пригодами, *але й із визначними людьми своєї доби, їх інтимними переживаннями, потаємними намірами і ділами.* Автобіографія, як мистецький літературний твір, річ досить небезпечна, бо, як зазначив А. Гекслі, „коли пишуться сповіді (а кожна автобіографія — це своєрідна сповідь, — Є. О.), трудно знайти середню лінію між стриманістю і поганим смаком розперезаности". І то тим більше, що низький рівень читацької маси вимагає сенсацій, головно „спального" характеру. Саме тому, як зазначає той же А. Гекслі у своїй книжці нарисів „Музика серед ночі", — „коли велик американські часописи організують публічні анкети для збору особистих посвідчень та інтимних оповідань, немащо ждати пристойности або стримуваного п р о мовчування."

Галина Журба

„Автобіографічна р о з п о відь" Галини Журби не має з тим нічого спільного.

Не знаходимо ми в в ній ані визначних і відомих осіб її часів, ані одного імени, що могло б привабити цікавість людей, які люблять поринати в історичне минуле, — ані будь-яких нездорових сенсацій. Книжка на простороні 374 сторінок оповідає про життя дівчинки, що, при кінці „розповіді", не переходить поза... одинадцять літ!

І все ж... І все ж книжку читається з великим зацікавленням від самого початку, і це зацікавлення все зростає аж до кінця. А в кінці читач, певно, не може не висловити бажання прочитати і продовження *цієї „автобіографічної розповіді"*, — так її жваво й талановито написано, так прегарно змальовано в ній наші українські краєвиди, нашу українську природу, так вдатно і скульптурно викреслено психологічні типи людського і навіть тваринного оточення.

Читача підкупає також незвичайна щирість авторки, що не ховає ані ганьби винародовлення (скорше навіть її підкреслює і яскраво осуджує) своїх шляхетських предків, які „покинули свій нарід, відцуралися своєї питомої глибшої культури, вибравши сумнівної вартости зовнішню чужу..." ані своїх особистих, хоч ще й дитячих, але не все симпатичних вчинків та особистих, глибоко інтимних почувань і думок. Проте, і тут ніколи не доходить вона до меж „поганого смаку розперезаности", виявляючи в тому багато чисто жіночого такту; навіть тоді, коли оповідає про збудження в дівчини статевої, жіночої свідомости, що перестає вірити в „чорногуза", який приносить дітей; навіть тоді, коли оповідає про різні дитячі „непристойності", які в тексті відзначено цілком зрозумілими крапками.

Не можна не дивуватися здібності авторки переноситися в той „далекий світ" і так яскраво й живо відтворювати свою давню дитячу психологію і психологію не тільки своїх близьких — батька, матері, сестер, брата, численних дядьків, тіток і всіх їхніх знайомих — цілі галерії прекрасних портретів — але навіть і психологію різних тварин, що були невідмінними й дуже цінними складниками того далекого дитячого світу. Досить пригадати психологічний портрет Арна, мисливого пса, що його авторка мистецьки змалювала на стор. 278-281. Але таких портретів там більше...

Авторка пильно охороняє свою особистість, свою духову незалежність, що вже так яскраво виявляється в ній з найменших років. Щодо цього багато сторінок „автобіографічної розповіді" не залишають ніякого сумніву. А все ж не можна не висловити жалю, що авторка в цьому обстоюванні своєї духової незалежности пішла аж так далеко, що вигадала для своєї книжки свій особистий правопис! Правда, на ст. 201, оповідаючи про вчення французької мови, авторка визнає, що „граматика була мій лютий ворог, щось вроді галяри, чи важкої ступи до товчення н е з р о зумілої корзи-верзи". Але сумніваюсь, щоб варто було цю ворожість до французької граматики переносити й на граматику українську, і писати „гімназью", „нетака" (разом!), „цейсамий" (разом!), „нетакісамі" (разом!), „адміністрацьєю", „інтелігенцьєю", „традицьєю", „фур'ю", „істор'ю", „нацьйональні", і т. д.

Мова в книжці гарна, навіть іноді дуже гарна, мальовнича, *але не вільна від москалізмів та польонізмів*, на зразок „різвого сміху", або „то кремішна (це московське „кромешна") темінь", „в брані (в полоні) форм, барв і звуків". Зустрічаються і випадки вроді: „Я не переносила всякого приневолювання" (замість — „ніякого приневолювання") і т. д. Крім непотрібного „особистого" правопису, шкодять книжці й численні друкарські помилки, а навіть і такі недогляди, коли одну й ту саму дівчину на стор. 193 названо Харитиною, а на стор. 194 — Христею.

Хочеться побажати, щоб у другому виданні цієї гарної, цікавої книжки, або в продовженні „Автобіографічної розповіді" авторка поступилася своєю „духовою незалежністю", що в цьому випадку видається надто невідповідною, і перейшла на загальноприйнятий правопис, який має свої хиби, як і кожний правопис (який, наприклад, жахливий англійський правопис, але і найбільші англійські та американські письменники його притримуються!), але поки він не буде зреформований у вільному Києві, таки треба його вживати, а не збивати пантелику наших простих людей, і особливо молодь, що, не маючи тут рідної школи, часто вчиться мови і правопису тільки з книжок і часописів. Але як його навчитися, коли кожний з нас, будучи „ворогом граматики", писатиме так, як йому заманеться!?

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В цитаті з Герберта Ріда, поданій як мотто до статті Миколи Кузьмовича п. н. „Про критерії мистецької оцінки" в Літературно - Мистецькому Додатку до „Свободи" з 29 березня 1956 пропущено під час складання один рядок, чим змінено основну думку. Даний уступ має звучати: „В одному екстремі це бажання виявляється у творенні нових форм, того, що можна б назвати свобідною формою, як довго ми не приймаємо, що свобода натякає на брак естетичної дисципліни..."

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА МОЛОДИХ

(Закінчення зі стор. 3-ої)

обов'язку дивитися, відчувати та думати. Передумовою кожного мистецького і естетичного пережиття є охота і здібність піддатися відчуттям і вчутися в даний твір, а естетичний осуд є кінцевим продуктом. Манеризми всіх часів, отже й наших, виявляються в видаванні осудів перед зглибленням преміс, або й зовсім без таких передумов. Всі великі напрямки мистецтва поставали, як протест проти панівних естетичних забобонів, та викликали потребу нових рухів, коли самі переходили в моду і манеру. Скоплення теоретичної суті в кольористичній практиці хочби згаданих мистців відкриє багато можливостей і нових обріїв для молодих мистців, а щонайменше впровадить їх у частину проблематики розроблюваної українським мистецтвом, та послужить наглядом для зрозуміння багатьох явищ у світовім мистецтві.

Біда в тому, що систематичні виклади українських науковців нудять молодих людей. В пошукуванні за яскравим формулюванням оцінок та об'явленням „каменя-мудрости", панацеї українського мистецтва — вони вдалися до талановитих мистців, саме на етапі „бурі і натиску", мистців, які ані українського мистецтва не знають, ні не можуть знати, бо не мають відповідних категорій та понять — інструменту пізнавання, та й інколи взагалі неохочих щонебудь відчувати поза собою самим в данім моменті. Тому твердження, що немає українського мистецтва, п р о г о лошуване деякими мистцями та повторюване молодими, не має жадного об'єктивного значення, свідчить тільки про дуже суб'єктивний і, треба сподіватися, хвилевий стан авторів. Може хтось казати, що легко критикувати, а тяжче творити, але я кажу, що відносно легше малювати навіть найбільше безпредметні абстракції, чим вміти абстрактно думати, формулю*вати поняття, схоплювати не*виважні вартості, відкривати невидні на перший погляд зв'язки і провідні нитки, що з них виткана суть українського мистецтва, як і мистецтва взагалі.

В рисунку вуглем та в „Добі Машин" Євген Саламаха піддався суворій дисципліні поставленого йому завдання, зате й добився кристалічно-чистої гармонії в композиції. Торсо, різьба в солі, непотрібно названа саме торсом, для цього вона надто аморфна. Але в „Нападі" зі скульптометалу є багато взаємовідношень частин до себе з емоційними натяками, що надають композиції і формального і настроєвого сенсу. Та коли мистець має нахил до модерности, то чи не краще йому, і його товаришам і товаришкам звернутися теж до Архипенка з трьох рацій. Поперше, Архипенко — творець-ініціатор, джерело модерного мистецтва; краще черпати в нього, коли він так близько, замість купувати бозна яку бовтанку в перепродавців-манеристів з третьої руки. Подруге, його мистецтво своїм корінням сягає до самих глибин спонтанного творення і закінчується в шуканні самих найбільш ляпідарних висловів. І це не є персональні екстреми тільки, але й найбільш основні речі. Потретє, у своїй філософії мистецтва Архипенко знаходить порядок, гармонію у всесвіті і в людині і старається впровадити в них людство. Він є беззастережним поклонником краси і естетики. Саме тим різниться він (і втрачає популярність) серед епігонів та манеристів, що свій духовий нігілізм прикривають заїлим бунтом проти естетики взагалі, а культурних вартостей зокрема.

Автопортрет Зиновія Онишкевича простий, ляконічний, а через те дуже вимовний і сильний. Головка жінки в скульптометалі має вираз поглиблений, аж до моторошности. В його акварелях інтенсивний кольорит, опановані технічні ефекти. Момент композиції в його краєвидах *спирається часом на настроє*вім аранжуванні мотиву, часом на суцільній формальній структурі. Він напередодні бурі та шукань.

Посеред бурі і шукань за своїм „я" знаходиться Ярослав Геруляк. „Танцюючі дерева" фантастичні та багатомовні зі сильним центром уваги в якімсь космічнім світлі, є якимсь всесвітом для себе. Дерева в святоіванських вінках теж безлисті, але багато більше рудиментарні, а дівчата наподіблені до них. В композиції ч. 3. вже не дерева викинені бурею над беріг моря є правзором, а більш абстрактні фантастичні форми тривимірно мальовані переплітаються і зростаються; але цілість картини в сумі плоска, без центру і границі, якась приреченість. Я. Геруляк без сумніву дуже талановита, крім цього в її речах вичувається якийсь „Терен у нозі", якийсь внутрішній жар. Це є саме завдаток на оригінальне та індивідуальне світовідчування мистця, якість покищо непомітна в інших молодих мистців.

Борис Пачовський теж виглядає, якби був у самім розгарі періоду „бурі та натиску". Виказує велику скалю заінтересовань: малярство олійне та акварeля, графіка-дереворит, скульптура в дереві та гіпсі. Є в нього і фігуральна композиція та психологічна експресія. Та головне для нього — це, здається, проблема переміни реальної дійсности на мову мистецтва. Це найлегше можна пізнати на його дереворитах, де образ, можливий в дійсності з її тисячами відмін, відтінків форм та барв, мистець зводить до небагато чорно-білих ліній та плям. Але вже в картині „Ніч в місті" форми і кольори зведені до абстракції, так, що цілість і вимовність картини дуже виграє. Це якби шукання алгебраїчної формулки для мотиву з конкретно переліченими об'єктами. Менше композиційно сконцентровані „Лодки" зате показують багатші смілі кольористичні зіставлення та формальні недоговорення.

Там, де Аркадія Оленська у своїх картинах уживає кольорів виполовілої старої тканини, виходять дуже смачні вишукані зіставлення. Там, де для сили вживає сирих фарб, виходить дещо ризиковно-припадково. Але її рисунок-композиція та й цілість жовтої мертвої натури мальовані неначе якимось циніком. Я відмовляюся повірити, що це її індивідуальне або й притаманне характерові молодої людини взагалі; приходиться прийняти безкритичне запозичення чийогось „смачку" або беззастережну данину якійсь моді. Тоді треба мати натуру кота, щоб при всіх змінах хвилевих мод завжди падати на лапки і не розбитися, але теж навіть за 50 літ не назбирається в доробку мистця чогось, що було б спільним знаменником творчости і його „я". Можуть і не попасти також основні моменти, що складають суть вічного мистецтва — чисельник вартости мистця для культури. Але вона має талант і моменти небажані для т. зв. чистого мистецтва можуть бути підставою успіху в ділянці ужиткового прикладного.

Треба признати, що молоді мистці дуже критично наставлені самі між собою, переводять сувору селекцію своїх речей та ієрархію в стажі членства. Крім членів є ще й кандидати-гості. Якби старші мистці поступили так з ними самими, то скоро ми були б свідком якоїсь нової сецесії... З гостей Христина Оленська має мертву натуру з неупорядкованою стилізацією — напів-абстракція, напів-декорація. В овочах є вже моменти композиції, може й неусвідомленої. Всі кольори здержані та зрізничковані, тільки жовтий настирливо без резонансу вирівається. Такі зіставлення в ужитковому мистецтві, особливо в реклямі дуже побажані, в чистому мистецтві хіба з розрахунком на виставки з тисячами експонатів, щоб збудити увагу приголомшеного глядача.

Зоря Подубинська з Флориди малює з любов'ю і наївністю славної в Америці бабуні Мозес, тільки без її поетичности. Але Мозес зачала під 70-ку малювати свої ностальгічні спомини про екзотичні тепер часи з країни своєї молодости. Саме життя оберегло її від впливів мистецьких шкіл, напрямків, музеїв, традицій. Вона автентичний примітив. Теоретично я розумію місце примітивів у мистецтві, значення для психології та про практику в вихованні. Тому боюся, що Подубинська саме вчиться в школі, де займаються серійною продукцією, так би сказати в культурнім вакуум під кльошем чи в скляній пробівці зі стерилізованою „поживкою" примітивів під бабуню Мозес. Це дуже цікаво дивитися з боку, але чи варто молодій людині тратити молодість на такий експеримент?

Квіти Олександри Бакович добрі своєю стриманою скромністю. З усіх рисунків та студій з моделя її рисунок має найкраще поставлену фігуру, схоплену певно і гармонійно естетично. Вона теж колись в Ню Йорку ходила до школи, де пильнувалися, щоб часом чого її не навчити і не „попсувати" тим її, мовляв, автентичної індивідуальности, зате спонукували до т. зв. селфекспрешен, самовиявлювання. А що в дуже молодому віці підсвідоме життя ще нерозвинене, надсвідомість теж ні, отже крім конфузії нічого путнього не виходило. На щастя в Мороза найшла вона вказівки про підставові речі в малярстві; а що вона талановита, то почала використовувати новововідкриті для неї можливості і заблиснула в школі як оригінальний і спонтанний талант, що пробиває собі шлях, не зважаючи на панівні напрямки. Нехай же хоч в дрібній мірі переходить до неї передане Морозом навчання Новаківського про основні в мистецтві речі. Чим більше пізнаю школи і педагогів, тим більше ціню Новаківського, як учителя. Всупереч поглядам інших мистців, в більшості неприхильників, що він „манерує", всупереч оцінкам опертим на кількагодинних візитах або просто міркуваннях, що така індивідуальність не може не манерувати, він був добрий і при тім успішний педагог.

Виставка молодих рішуче була варта уваги. Все таки, її значення було б куди більше, коли б молоді мистці, замість ставитися з недовір'ям до старших і нарікати на брак якогось дуже точно означеного імпозантного українського мистецтва, просто зібралися та урядили дискусію у формі публічного семінара. По вступному рефераті з історії мистецького виховання кожен з них коротко зреферував би програму, методи і цілі стоєї школи, що він вже скористав, а що ще повинен. Старші розказали б про свої школи в Києві, Харкові, Одесі, Львові, Празі, Кракові, Варшаві, Петербурзі, Відні, Мюнхені, Брукселі, Римі і Парижі. Найлегше знайти спільний ґрунт і спільну мову при обговорюванні педагогічних підстав та шкільних прикладів. Це добре знає Український Музичний Інститут в Америці і систематично виховує не лиш учнів, але і батьків і публіку. Старші мистці матимуть нагоду пізнати цікаві для них і недоступні їм аспекти американського життя, а молодші крім того знання, що їх вчать, пізнали б дещо нового. Замість бути „провінцією", що вчиться в Метрополії Світу, стали б світовими людьми з глибшими поглядами та ширшими горизонтами від своїх колеґ по школах. Але чи таке значення виставка буде мати, залежить таки найбільше від самих молодих мистців.

БІБЛІОГРАФІЯ

ІСТОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

● **Дмитро Чижевський. Історія української літератури.** Від початків до доби реалізму. Видано Українською Вільною Академією Наук у США і Науковим Товариством ім. Шевченка в Америці за матеріяльною допомогою Східньо-Европейського Фонду. Українська Вільна Академія Наук у США. Нью Йорк, 1956, ст. 512. Літературна редакція Ю. Шереха-Шевельова. Обкладинка Петра Холодного.

● **Володимир Радзикевич. Історія української літератури.** Том II. Нова доба. Книгарня і Видавництво „Батьківщина" в Дітройті, 1956, ст. 168.

ПОЛІТИКА І ПУБЛІЦИСТИКА

● **Арнольд Марґолін. Державний устрій Сполучених Штатів Америки.** Видано Українською Вільною Академією Наук у США і Науковим Товариством ім Шевченка в Америці, за матеріяльною допомогою Східньо-Европейського Фонду. Українська Вільна Академія Наук у США. Нью Йорк, 1956, ст. 96. Редакція перекладів документів: Іван Решетар, Юрій Фединський. Літературна редакція — Юрій Шевельов. Обкладинка Петра Холодного.

● **Петро Мірчук. За чистоту позицій українського визвольного руху.** Накладом автора. Мюнхен-Лондон. 1955, ст. 184.

ГОСПОДАРСТВО

• **Alexander Archimowitsch. Selective Breeding of Sugar-Beets in Russia and the U.S.S.R.** Reprinted from The Botanical Review, January, 1956 (том 22, ч. 1,), ст. 1—37.

ЗБІРНИКИ И КАТАЛОГИ

● **Український Збірник.** Книга 5. Інститут для вивчення СССР. Мюнхен, 1956, ст. 200. (Циклостиль).

• **St. Basil's College.** Stamford, Connecticut. A College of Liberal Arts. Omnis sapientia a Deo. Annual Catalog. 1956—1957, ст. 24.

ПРО ВАС І ХВОРОГО В ШПИТАЛІ

(Закінчення зі стор. 3-ої)

дістати, бо багато людей їх читають.

Навіть число часопису хворий з радістю прийме, а коштує воно зовсім мало. Одна незнайома мені особа відвідала мене й принесла малу коробочку сухих цукорків і шість святочних карток. Цей дарунок зворушив мене більше як ціла „макітра" хризантем. Листовий папір, навіть кілька поштових значків завжди можуть хворому придатися.

Штучні квіти можна дати тільки тому, хто їх любить. Назагал штучні квіти дарувати не прийнято, а особливо не даруйте їх людям, що приїхали з Европи, бо вони до цього не звикли. Зате різні дрібниці з порцеляни дуже добре до цього надаються. На День Подяки я дістала порцелянового індика завбільшки з пів пальця, штучне невеличке деревце і двох звірків: котика з порцеляни й черепашку з бляхи, що рухає хвостом і головою. Так оце на комоді стоїть під деревцем та менажерія і я маю на чому око спинити й відвести думки в інший бік. І кожен, хто прийде і побачить, що від самого подуву черепашка рухається, має теж потіху. Дрібні фігурки з порцеляни чи якої маси чудесно надаються на дарунки, коштують центи, не забирають місця, не псуються і є милою пам'яткою для хворого. Те саме якісь картинки, дзеркальце, якийсь косметик, напр., кольонська вода. Тільки не купуйте того, що має гострий запах, бо це хворому дуже наприкрюється.

Піжам і нічних сорочок хворому ніколи не надмір, так, як жінці ніколи не забагато найлонових панчіх. Блюзка до ліжка, капці, коли бачите, що вони у хворого піднищені — це вже долярові видатки, якщо хочете такі зробити.

Але найкращий, на мою думку, дарунок: передати призначені гроші допомоговій установі чи людям, що потребують, і хворому вручити посвідку, що то приятелі зложили замість дарунків. Дехто може не потішиться тим, але більшість матиме почування спокійної радости й задоволення.

Не обіцяйте хворому

Люди хриходять і питають хворого, чому йому треба, або що поладнати, чи принести. От візьмімо конкретний приклад з моєї хвороби. Питали мене знайомі, що мені принести — я відповіла: нічого мені не треба, тільки принесіть кілька вареників.. А вони: „Та Господи, кожного дня! Та ж то така дрібниця! А з чим любите?" Здавалося, от зараз підуть до хати, зроблять тих кілька вареників і принесуть.

Чекала я один день — немає. Думала: завтра, певно, принесуть, бо то п'ятниця, робитимуть для себе. Немає. Певно, не мали часу привезти, хоч то в них є авто — думала. В суботу, певно, приїдуть ввечері. Не приїхали. В неділю, певно, прийдуть, бо не працюють... Не приїхали в жаден день, і я їх більше не побачила.

А тепер подумайте: навіть як ви здорові і вам щось обіцяють, якусь дрібницю, а не виконують, ви почуваєтесь погано. Ви цілий час чекали, надіялись, а вас обманули. Що ж тоді думає хворий, замкнений в чотирьох стінах, коли його обманули, покривдили, про нього забули?

Коли вам ніколи до хворого ходити і ви відвідали його тільки „з обов'язку" або для годиться, то не питайте, що б він з'їв чи чого потребує. Побажайте йому видужання і не обманюйте його обіцянками.

Писати до хворого

Що? Прийнято в цій країні писати побажання видужати. Гарний це звичай, і для цього є багато гарних карток з веселими чи настроєвими образками. По-українськи, на жаль, немає. Але хворому приємно діставати їх. Він знає, що про нього світ не забув.

Треба б, щоб наші установи, їхній провід і поодинокі члени навчилися цього культурного звичаю. Коли хворий член товариства, а ще більше його проводу, йому треба обов'язково послати побажання видужання. Мушу сказати, що цього не робиться. Я дістала дуже милого листа від Наукового Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку, де я є тільки звичайним членом, і дістала хризантему від одного з відділів Союзу Українок в Дітройті. Але є товариства, де я є в проводі, де я є активним членом, що пише, викладає і ін. — і ніхто й словечка мені не кинув... А це — обов'язок товариств свого хворого члена піддержати на дусі.

Коли хвороба збігається з святами, хворому особливо прикро. Питання: чи складати йому традиційні святочні побажання і чи посилати святочні картки? Не посилайте карток, де пишеться тільки про радість, а ви під сподом тільки ставите свій підпис. Коли вже картка мусить бути святочна, напишіть на звороті хоч кілька теплих слів вроді: „Знаємо, що Ви хворі, і дуже вам співчуваємо. Очевидно, тяжко вам святкувати, але знайте, що всі ми думаємо про вас і бажали б бачити вас при нашому святочному столі"... і т. д. Або: „Віримо, що ваша хвороба не протягнеться довго і ви скоро видужаєте. Тож бажаємо вам якнайбільше сил, щоб побороти це зло". А такі побажання видужати, як оце традиційне „Веселих Свят", виглядає просто на посмішку з хворого, бо які в нього можуть бути веселі свята.

Відвідувати хворого

Треба, і то конче. Але було б добре договоритися з знайомими і визначити кожному час. В шпиталях кімнати малі, сидіти немає де, години відвідувань обмежені. Одного дня прийде багато відвідувачів, а потім тижнями ніхто й не загляне.

На відвідинах не сидіть довго. Мусите зважати на стан хворого, чи має гарячку, чи в нього щось болить. Також подумайте, що ще хтось може прийти. Розкажіть хворому щось цікаве чи приємне, чи яку новину зі світу, літератури й політики. Не говоріть, на милість Божу, про хвороби і про те, як хворіли ви, ваша жінка, теща і сусідки. Дехто думає, що облегшить хворому долю, коли він довідається, що й іншим те саме трапилось. Але не робіть теж протилежного: не розказуйте тільки про веселі, радісні події з вашого чи чийогось життя, або не робіть з кімнати хворого місця зустрічі з вашими приятелями та місця сплiток. Навіть коли зустрінете біля ліжка хворого знайомих, залишіть собі балачку з ними на час, коли вийдете з лікарні, або договоріться про зустріч в іншому місці.

Про що ж говорити з хворим?

В першу чергу про його здоров'я. Але хай він перший виговориться. Він цілий день сам, а може і в житті самотній. Може в нього є який тягар на душі, яка журба чи прикрість. Може він потребує вашої поради та піддержки. З його розмови пізнаєте, що цікавить його поза хворобою. Тоді говоріть про те, що його цікавить: на яких ви були імпрезах, які картини бачили в театрі чи кіні, які книжки читали і що вам дуже сподобалось і ви радили б прочитати. Але ж знову: не обіцяйте йому принести книжку, коли не можете цього зробити! Події дня, коли він не читав часопису, дадуть вам завжди тему для розмови. Те саме якась стаття з журналу чи часопису. Цікаві переживання ваші і чиїсь завжди мило послухати і вони відвертають думку хворого від його журби.

Прощаючись, не обіцяйте, що прийдете ще раз, коли знаєте, що не прийдете. Може у вас і є добра воля, але ви зайняті і знаєте, як тяжко було вибратись перший раз. Також не питайте, що йому поладнати, якщо поладнати не зможете.

Самотній хворий

Буває, що людина не має нікого близького. Таки зовсім нікого. Про таку людину, зокрема, треба подбати. Я пригадую собі, що на батьківщині це належало до завдань жіночих товариств: відвідувати хворих по лікарнях, приносити їм часописи, харчі, а коли треба було, то й розраду. Може тут роблять це сестрицтва — не знаю. Такій людині ще більше треба вас, як тій, що має когось. До такої людини в ще більшій мірі відноситься все те, що я вгорі написала. Має вона навіть такі питання, що вам і на думку не спадали: їй немає кому випрати піжами чи халату! Але ніхто з відвідувачів не запитає її про це. А це для неї більша прислуга, як коробка шоколядок чи хризантема.

Ця людина виходить з лікарні. Ви спитали в неї, чи є кому її перевезти і куди? Може ця людина мала зламану кістку і їй треба ще на якийсь час підпори чи якого апарату. Чи ви допомогли їй це зробити? Може цій особі треба й на місці щось допомогти. Може вона живе сама в пустій кімнаті і ще не здібна купити собі харчів. Нічого не сталося б, якби ви зайшли до неї, обговорили її дальше життя і, хоч на початок, допомогли їй. Вона вам цього не забуде, але коробку шоколядок, що віддала нурзам, напевно забуде.

Самотні люди бувають і психічно більше вразливі. Вони легше знеохочуються й зражуються. Коли ви їм щось обіцяєте — додержіть слова. В них немає нікого, що замість вас це зробив би. Може така людина тішилась, побачивши вас, і поклала на вас всю надію.

Зорганізуйте відвідини такої людини хоч двічі в тиждень. Зацікавтесь її долею. Не забувайте, що сьогодні ваш приятель хворий, а завтра будете ви. Ніхто не знає, перед ким чаша горя. Тож, почувши, що хтось хворий, не махніть рукою й не забудьте, а виявіть такій людині трохи серця й співчуття. Завтра бо ви потребуватимете цього від неї.

З'ЇЗД СПІЛКИ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ В НІМЕЧЧИНІ

Мюнхен. — (Вл. кореспонд). — В діловій і приязній атмосфері відбувся 8 квітня 1956 р. в Мюнхені V-тий З'їзд Спілки Українських Журналістів в Німеччині. Після п'ятирічної перерви (четвертий З'їзд відбувся 15 лютого 1951), яку зобмовила спершу масова еміграція і потому різні технічні труднощі, українські журналісти мали змогу зустрітися на спільному З'їзді, вислухати звітів дотеперішньої управи, вибрати нові керівні органи і дати їм напрямні. Вперше від довгих років в З'їзді взяли участь журналісти всіх українських політичних напрямків, підкреслюючи в цей сопосіб загально український характер СУЖ-у, цієї єдиної сьогодні, активної, професійної організації українських робітників пера в Европі.

Під керівництвом одноголосно вибраної президії, в склад якої ввійшли пп ред. П. Котович — голова і ред. П. Кізко та ред. П. Святий, заступники, З'їзд вислухав звітів діяльности складених дотеперішнім головою д-ром Мироном Коновальцем і секретарем ред. А. Мельником. Хоч масова еміграція в 1949-1952 рр. і матеріяльні труднощі, що призвели до закриття цілого ряду українських газет, не давали спромоги розвинути працю СУЖ-у в задовільному ступені, все ж управа могла виказатися цілим рядом успіхів, зокрема на відтинку зовнішньому. Зустріч з угорськими журналістами, поїздка до Берліна на конґрес вільної преси, пресова конференція в Бонні з нагоди переяславських святкувань, участь делеґатів СУЖ-у на конґресі в Лондоні 1955 р., ряд виступів голови СУЖ-у перед німецькою й чужинецькою публікою, поїздки в терен і відвідування українських місць поселення в Німеччині — це активи п'ятирічної праці. Коли зважити, що СУЖ не мав інших джерел приходів, як членські вкладки, вже і ця пророблена праця вказує на щирі намагання управи робити в даній ситуації все можливе. Провадив теж СУЖ відчитову діяльність й окреме признання належиться його дотеперішній управі за успішне об'єднання в Спілці всіх, без різниці партійної приналежности, українських журналістів на терені Німеччини. Під сучасну пору СУЖ нараховує 56 членів.

Після уділення уступаючій управі абсолюторії вибрана комісія матка запропонувала З'їздові новий склад управи, який був апробований великою більшістю голосів.

До новообраної управи СУЖ увійшли: інж. Д. Андрієвський („Українське Слово" — Париж) — голова; ред. В. Стахів („Сучасна Україна") — 1-ий заст. голови; ред. М. Воскобійник („Українські Вісті") — 2-ий заст. голови; ред. В. Леник („Шлях Перемоги") — секретар; ред. Р. Ільницький („Український Самостійник"), д-р Л. О. Ортинський („Вісті Братства кол. вояків 1 УД УНА"), ред. Г. Котович, ред. П. Котович, ред. Ю. Тарнович — члени управи. Заступники членів: ред. П. Святий і ред. М. Стиранка. Представниками української преси в міжнаціональній організації преси — Союзі Вільної Преси — визначено ред. Г. Котровича і д-ра Л. О. Ортинського.

До контрольної комісії ввійшли: д-р М. Коновалець („Християнський Голос") — голова; ред. Д. Чайковський („Шлях Перемоги") і ред. А. Мельник („Українське Слово") члени; заступники: ред. І. Майстренко („Вперед") і п. М. Борис („Український Самостійник").

Одноголосно була прийнята З'їздом така резолюція: „П'ятий З'їзд Спілки Українських Журналістів з радістю відмічає повне об'єднання українських працівників пера в Німеччині в одній професійній організації і стверджує:

а) свідомі відповідальних завдань, що покладені на вільну українську пресу закордоном, члени СУЖ докладатимуть всіх зусиль для успішного їх реалізування в дусі національної солідарности і колеґіяльної співпраці.

б) шляхом зустрічей й обміну думок уодностайнювати зовнішні виступи української преси згідно з вимогами української визвольної політики.

В противенстві до ненайкращої дотеперішньої традиції і згідно з вимогою часу і зрозумінням справи в учасників З'їзду — він був короткий часово, скупий на слова резолюцій і наскрізь діловий і позитивний у своїх вислідах. В п'ятигодинних працях З'їзду позначалась у всіх його учасників добра воля створити одну, професійну і репрезентативну станову організацію українських журналістів в Німеччині і це завдання виконано. Без палких промов до об'єднання, без підозр і загравання, але з гідною відмічення серйозністю і джентелменством учасники П'ятого З'їзду продемонстрували політичну громадську і станову зрілість і створили гідний наслідування приклад.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаґо, Ілл.

Шевченківський Концерт.

Ліґа Американців Українського Походження в Шикаґо, яка влаштувала Шевченківську Академію, доклала багато праці, і програму цього свята, як і виконавців, підібрано з увагою та дбайливістю. А все ж вага цього концерту, який відбувся в неділю 18 березня в авдиторії оо. Василіян, лежить в промові, яку виголосив Достойний гість з Вінніпеґу сенатор п. Василь Валл.

Він надав тон цілій Академії. Масово зібрана громада в напруженій тиші слухала, як сенатор Валл, цитуючи пророчі слова Шевченка, вказував, як далеко ми відбігаємо від них в нашому житті. Сен. Валл підкреслював невідкладну конечність основної перебудови нашої теперішньої політики в тому напрямі, щоб вона стала суцільною клітиною політики Заходу. Слово сенатора Валла було немов проекцією Шевченкового „Послання", киненою в нашу злободенну сучасність.

В концертовій частині брали участь солісти п. Степанія Федчук — драматичне сопрано; п. Ельва Барабаш — фортепіян; п. Ольга Федчук — рецитація та п. ВасильМельничин — тенор.

Сопран п. Степанії Федчук це дуже сильний голос; з певними і чистими позиціями в високих і низьких реґістрах, при тому з м'якою, теплою закраскою, яка особливої, чуттєвої глибини надала виконанню арії Одарки з опери А. Вахняніна „Купало" — „Нема мені порадоньки". Це було справді блискуче виконання. З тими ж самими суперлятивами треба висловитися про виконання пісень Фоменка „Любіть Україну" і арії Оксани з опери Семена Артемовського „Запорожець за Дунаєм" — „Там за тихим, за Дунаєм". Щирі та довгі оплески були нагородою для співачки.

Приємно було також ствердити, що інформативні дані, які ми одержали про п. Стефу Федчук, вповні підтверджували і її голосовий матеріял і високу співацьку культуру. Роджена в Україні, середню і музичну освіту закінчила в Люксембурзі та Франції. Була ученицею французької, світової слави, оперової співачки Нінон Вален, лавреаткою співацького конкурсу в Бельгії, солісткою симфонічних та камерних концертів в Люксембурзі, Франції, Швайцарії та Бельгії.

Шикаґо має і репрезентативну піяністку пані Ельву Барабаш. Коли її слухається, то завжди відіграних творів є замало. За кожним разом подивляємо її техніку і дивуємося, як з-під рук тієї тендітної жіночої появи беруться такі сильні й глибокі удари. Цим разом п. Ельва Барабаш відіграла твори Моцарта, Сонату в Д-Мажор і Шопена „Баркаролю". Публіка виявила своє захоплення грою піяністки довгими оплесками.

Тенор п. Василь Мельничин набагато поширив засяг свого голосу. Відчувається певність у його інтерпретації, працю над голосом та добру школу. „Минули літа молодії" Остапа Нижанківського вийшли і голосово і технично бездоганно.

Фортепіяновий супровід проф. Ігора Білогруда і скрипковий проф. Володимира Чижика були на високому рівні.

У декляматорці п. Олі Федчук слухачі почули справдішній рецитаторський талант. Вона вміє словом надати кожній думці їй властиву суть, кожному почуванню поета властивий йому настрій, і цей настрій перелити в душі і серця слухачів. Зуміла цього досягти п. Ольга Федчук у рецитації „Гайдамаків" та уривка поеми О. Олеся „Терновий вінок". Якщо її голосові бракує ще деякої зрілости та глибини, то це лише квестія її молодого віку.

„Заповіт" Стеценка виконав хор церкви св. Миколая під управою п. Д. Іванкова, якого ми знаємо як одного з наших трьох добрих диригентів у Шикаґо, а доказом цього є велика зіспіваність його хору. Але „Заповіт" Стеценка ставить великі вимоги до співаків, особливо до чоловічих голосів, і варто раз у році з нагоди Шевченківських Роковин заспівати злучено, всіма трьома хорами той монументальний Заповіт.

Святочну Академію розпочато відспіванням Американського Гимну та уривком Канадійського, в пошану сенатора Валла, якого привітав голова Ліґи АУП п. Дужанський та разом з почесною Президією в особах д-ра Сіминовича, Тараса Шпікули, І. Шияна і Т. Васильовського впровадив на сцену.

Ефектовну декорацію сцени виконав п. І. Фединський.

В цілості було видно великий вклад праці Імпрезової Комісії Ліґи, до якої належать панове В. Балух, В. Ничай, І. Фединський.

Дора Левицька.

Ню Йорк, Н. Й.

Пам'яті 500 героїнь.

У день жалоби, 18 березня 1956, члени Світової Федерації Українських Жіночих Організацій Союз Українок Америки й Український Золотий Хрест у Ню Йорку, при співучасті Самостійного Золотого Хреста ім. Ольги Басараб, жіноцтва О. О. Ч. С. У., Провидіння, СУМА, Самопомочі й Т-ва Політ. В'язнів, вшанували пам'ять 500 героїнь, що, захороняючи друзів-співв'язнів, згинули під танками совєтських катів. Поворотці різних національностей принесли вістки з-поза залізної заслони, що український народ і серед найтяжчих умовин не занехав боротьби за волю. Боротьба ця, важка й нерівна, ведеться безперервно не тільки в Україні, але й за її межами. У далеких тайґах і тундрах безперервно на жертівнику волі складають своє життя найкращі діти України. Священна кров борців тече сторіками у невільничих таборах праці. Остання вістка про геройську смерть 500 жінок у таборі Кінґір струснула до глибини душі всю українську суспільність. В обох українських Церквах в 12-ій год. впол., 18 березня ц. р. зійшлася численна жалобна громада, щоб помолитися за душі героїнь. Представниці жіночих організацій зложили у стіп престола вінки й квіти з жалобними лентами, а прапори СУА, Укр. Золотого Хреста й СУМА похилились, віддаючи почесть замученим.

В українській православній церкві св. Володимира Службу Божу й Панахиду відправив Всеч. о. мітрат Лев Весоловський в асисті Всеч. о. Гаяка, та виголосив зворушливу проповідь. Панахиду співав прегарно церковний хор. Вірні на закінчення відмовили спільно молитву за душі героїнь.

В українській католицькій церкві Св. Юрія Службу Божу відправив Всеч. о. М. Соловій, а візитуючий парафію Преосвященний Владика Кир Амвроз Сенишин згадав героїнь у своЙому слові та провів молитви за спокій їх душ. Панахиду відправив Всч. о. протоігумен М. Когут в асисті Всеч. о.о. І. Луцишина та М. Кулинича. В часі Панахиди співав хор „Боян" під дириґентурою інж. Р. Степаняка, а жіноцтво по стародавньому звичаю тримало горіючі свічі. Коли понеслося „Святий Боже, Святий Кріпкий", жалібну громаду огорнуло глибоке зворушення й з не одних очей полились сльози. Перед трон Найвищого й Найсправедливішого Судді понеслися гарячі молитви за душі тих, що не мали похоронів і ще не мають хрестів на могилах, але пам'ять про яких буде вічна між нами, а їхня жертва буде дороговказом на шляху боротьби за волю, справедливість і мир.

Марія Макарушка.

Фільми „Галичина" і „Гуцульщина"

В неділю, 1-го квітня 1956 р. мав я нагоду оглядати два документальні фільми „Галичина" і „Гуцульщина" у Йонкерсі (стейт Ню Йорк). Признаюся, що фільми зробили на мене приємне враження. Не тому, що під мистецьким оглядом вони стоять на висоті теперішньої фільмової продукції і не тому, що вони виводять перед очі глядача всі найважніші частини Галичини, бо цього там нема. Ці фільми припали мені до вподоби і промовляли до мого серця тому, що вони роблені перед двадцяти щонайменше роками в Галичині при важких тоді політичних обставинах і перешкодах адміністраційної польської влади. Все ж вони показують ориґінальні, як тепер говориться і пишеться, документальні картини з деяких частин Галичини, з її столиці Львова. Продукцію цих фільмів треба завдячувати п. Новакові з Лос Енджелес, а теперішнє їх оформлення Українській Фільмовій Службі „Калина" з Нюарку для якої фільм у новій версії і з новим коментарем приготовив п. Софрон Федів. Показ обох фільмів триває тепер коло півтори години.

У фільмі „Галичина" можна побачити Львів і його околиці. В самому Львові показано всі українські культурні, наукові, господарські і торговельні установи та їхні дорогі нам будинки, між ними і величаві пам'ятки української архітектури. Особливо підкреслені в фільмі наші цінні та дорогі нам церкви з їх архітектурою, з їх історичними пам'ятками, із собором св. Юра на чолі. Далі очі глядачів милуються видами з Поділля, з-над Дністра, з нашого Підгір'я, а далі прийдуть численні українські села та містечка з їхніми Народними Домами, будинками читалень „Просвіти", організаціями сільської молоді, з кооперативами та їхніми складами товарів по малих містах і містечках. В часі роблення цього фільму не було ще тих численних молочарень „Маслосоюзу", що скоро вкрили густою мережею цілу Галичину і частинно Волинь. Тому їх на фільмі нема.

Особливу увагу звернув фільмовий продуцент на одно село в Рогатинщині на те, щоб зафіксувати на фільмовій пластинці селянську працю дома і на полі. В селі Конюшках показано цілий процес жнив. Перед очима проходить праця женців, косарів, а далі возовиця (звоження плодів із піль) і накінець приготовання ріллі під посів та сама сівба. В жнива працює все від досвітку до ночі. Можна бачити, як молотять ціпами, як мелють жорнами, як товчуть сім'я ступами. Перед очі зринають і терлиці разом із жінками, що обробляють на них вимочений та висохлий льон чи коноплі. Дітвора, гурти спрацьованих селян, сільська церковця, о. парох і відправи в церквах викликають у вас незабутні спомини про недавноминуле, таке дороге та цінне.

Вже кілька літ по зробленні фільму сільсько-господарські праці відбувались в Галичині дещо інакше, змодернізовано, при допомозі машин.

У фільмі „Гуцульщина" показані наші карпатські гори в найкращій і найвищій їх частині; Черемош, сплавлювання дерева як і підготова дерева до сплаву. На фільмі просуваються картини прегарного гуцульського побуту, гуцульських весільних і похоронних звичаїв, а крім того і варстати гуцульського мистецтва, особливо в деревορізьбі. Мальовничі строї гуцулів, їх церкви разом із свяченням пасок на Великдень, їх трембіти, їх господарство, випас овець і худоби — дають багато насолоди і спонук до роздумування.

Тепер Галичина разом із її невідлучною гуцульщиною виглядає інакше. Колективізація і націоналізація народного промислу поставили всіх наших селян у становище невільників, закріпощених людей. Тому варто побачити ці фільми, що показують наших людей ще вільними, самостійними господарями чи підприємцями, хоч і в тяжких умовах польського режиму

Василь Мудрий

„БЛАКИТНИЙ ГЕНРИХ" В НЮ ЙОРКУ

В неділю, дня 25 березня ц. р. в залі Фешен Інституту, нюйоркська публіка мала знову нагоду бачити виставу Українського Театру у Филаделфії, що цим разом показав нам веселу та безжурну комедію - фарс на 3 дії О. Шварца і Г. Ленбаха в перекладі Миколи Понеділка та в поставі Володимира Шашаровського „Блакитний Генрих". Комедію що дещо перестарілу своєю тематикою, але багату на комічні ситуації, що зібрана публіка приймала рясними оплесками при відкритій куртині, а теж невгаваним аплявзом після закінчення вистави.

Про акторів, відомих мистців Львівського Драматичного Театру, можна сказати, що заграли виставу просто концертово. На перше місце вибилась своєю грою Марія Степова-Карп'як в ролі підстаркуватої панни секретарки, Ярослав Пінот-Рудакевич в ролі Боленбаха, підстаркуватого фабриканта, Володимир Карп'як був милий і елеґантний молодий купець, Євген Левицький — симпатичний приборкувач звірів, Володимир Шашаровський — поставник комедії, був іноколи зблязований та размаріжений, а іноколи жорстокий деспот - граф, Ю. Шашаровська, О. Рудакевич, М. Колиняк та М. Солтис доповнювали своєю грою добірний ансамбль.

В цілому, задум театру дати публіці двогодинну розвагу і відпруження по тяжкій праці вповні удався.

В. Кархут.

ПОЛІТИКА З ПЕРСПЕКТИВИ БАВАРСЬКОГО СЕЛА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Погляди не одностайні, хоч майже всі згідні в тому, що „барас" (військо) не може змінитися, і, хоча міністер Блянк захвалює, які то вигоди матиме новий німецький вояк, їх на такі захвалювання ніхто не візьме. „Прайсен сан прайсен", нема ради, як годі щось робити, коли покличуть до війська. Кожна держава має військо, то й німці мусять його мати. Добровільно, покищо, з села не зголосився ніхто, але зголосились з околиці. Тоді коли постання нової армії приймають як найзвичайніший допуст, що належить до невідступної прикмети нашої пляшети, не мають слів обурення на „портьєрську" уніформу нового крою. Всі однозгідні, що її треба чимскорше змінити, бо коли вже служити при війську, то треба мати відповідну уніформу.

Історія одної казарми

Ляндгутською дорогою вертаюся з Обергумелю до Мюнхену саме в той день, коли місто, вперше від 1945 р., дістає німецьке військо. До т. зв. Функказерне, через яке в останніх роках перейшла добра половина еміґрантів з Німеччини до ЗДА і Канади, входили цього ранку перших 80 добровільців, які становлять зав'язок піонерського батальйону. З „шістки", відомої багатьом еміґрантам трамвайної лінії, що сполучає центр з Функказерне, висідають молоді панове з валізками і йдуть до великої брами ... Пригадую, хто то вже не йшов в напрямі цієї брами: отже, спершу німецькі вояки Третього Райху, щоб переходити тяжкий вишкіл. Потім, уже під кінець війни, гостили, не завжди привітно, мури казарми вояків 1 УД, при чому не один з них дістав там і значок під паху. Після капітуляції — чергувались там місця постою різних американських частин, щоб врешті відступити казарму переселенцям. Тоді то в цих самих кімнатах, де колись давали значки під паху, вишукували їх мікроскопом, а знайшовши гнали за браму. Серед першої і другої кляси ірівських „офіцерів", які брали свої „офіцерські" чини так поважно, немов би були фліґельадюгантами їх королівської милости Вікторії з гордого Альбіону, була така симпатична пані Кука, що мала почуття гумору і з успіхом вміла робити якийсь такий гокус-покус, що перед лікарем знак з-під пахи зникав. Не забудуть їй того носії змощасного значка і згадуватимуть як відважну героїню часів інквізиції ... Цього полудня, коли я, вертаючись з Обергумелю, проїжджав попри Функказерне, там певно знову шукають значка під пахою ,тим разом, одначе, не на те, щоб його власника висадити за браму, а, мабуть, як леґітимацію його заавансування. Міняються часи, повернено казарму її призначенню, а маленькому значкові, т. зв. „блютґрупі", надано нове значення ...

„We would not do so"

Після кількаденної лектури „Фрайзінґер боте" треба врешті купити нормальну газету, в якій пишуть більше про світ, а менше про Моосбах і околицю. Якось попав під руку „Мюнхнер Меркур", де на третій сторінці всміхається до читача внук баварського еміґранта, Альфред Максиміліян Ґрюнтер, чотиризвіздковий американський генерал і головнокомандувач НАТО. Ця інституція, що примістилась на захід від Парижу в бараках села Марлі, саме має семирічні уродини. З тієї нагоди кореспондент „ММ" Отто Мерк побував в головній квартирі і разом з іншими німецькими журналістами дістав інтерв'ю від вирозумілого для журналістів, з уваги на своє походження з видавничої бранжі, генерала Ґрюнтера „Що нас, німців, здивувало, — пише цей журналіст, — це те, як цей американський генерал вчувається в нашу ситуацію форпосту НАТО і як докладно він простудіював німецьких похід на Схід в 1941-1945 рр. Ґрюнтер сказав нам: — Ваше військо вітали українці хлібом і сіллю ,але ваша адміністрація зуміла зробити з них партизанів. Ми так не зробимо". Від себе додаю — дай Боже! Властиво, найвищий час перестати робити помилки, і, може, Ґрюнтер чи його наступники їх уже не зробить.

ПОДЯКА

Український Спортовий Клюб в Ню Йорку, почувається до милого обов'язку скласти цією дорогою найщирішу подяку Спілці Української Молоді, Осередок в Пасейку, за влаштування гарного прийняття нашим футбольним командам після їхнього першого виступу на спортовій площі в Пасейку-Гарфілді.

Згадана зустріч наших змагунів з представниками Осередку СУМА Пасейк була для нас надзвичайно милою несподіванкою і надовго залишиться гарним спогадом в пам'яті спортовців з Ню Йорку.

Управа УСК-у.

З НОВИХ ВИДАНЬ

● **Ми і Світ.** Український магазин. Рік 7, ч. 23. Березень 1956. Торонто, 1956, ст. 48.

● **Листи до Приятелів.** Ч. 3 (37), рік IV. Березень 1956. Ню Йорк-Торонто, 1956, ст. 16.

● **Божым Шляхам.** Двумесячны часапіс беларускае рэлігійнае думкі. Год IX, ч. 66-67, 1955. Париж, 1955, ст. 32.

● **Визвольний Шлях.** Суспільно-політичний і науково літературний місячник. Річник III (IX), кн. 3/27 (101), березень 1956. Лондон, 1956, ст. 251—368.

● **Вестник** Института по изучению СССР. 1 (18), январь-март. Институт по изучению СССР. Мюнхен, 1956, ст. 168.

● **Канадійський Ранок.** Часопис для української родини. Рік 51, ч. 848. Вінніпеґ, 1956, ст. 8.

● **Поступ.** Інформаційний журнал для науки і розваги. Число 3. Рік I. Березень, 1956. Вінніпеґ, 1956, ст. 32.

● **Учительське Слово.** Орган Об'єднання Українських Педагогів у Канаді. Рік II, ч. 3 (4). Березень, 1956. Торонто, 1956, ст. 14.

● **Наше Життя.** Рік XIII, квітень 1956, ч. 4. Видає Союз Українок Америки. Филаделфія, 1956, ст. 32.

В АЛЬЖИРІ ДАЛІ НЕСПОКІЙНО

Французькі військові стежі прочищують гористі терени Альжиру, де ще й досі альжирські повстанці ведуть завзяту боротьбу проти французької окупації.

В еспанському місті Памплльона настав генеральний страйк

Мадрид. — У місті Памплльона з 80,000 мешканців, вибух страйк, який швидко охопив усі місцеві фабрики, робітників в міських підприємствах та в комунікаційній службі і таким чином спаралізував цілком публічне життя. Всі крамниці зачинились. Ця подія має тому поважне значення, бо в Еспанії закон забороняє страйки, а всі спори між робітниками і працедавцями мають вирішуватись у спільних радах, що їх встановляє уряд. Висоту винагороди також нормує уряд. Тому теперішній вибух генерального страйку в Памплльоні характеристичний, що еспанські робітники не хочуть більше повинуватись теперішній соціяльній політиці уряду ген. Франка і існуючим умовам праці. Ця подія тим цікавіша, що місто Памплльона було одне з перших, які підтримали генерала Франка в його боротьбі проти комуністичного режиму. Тому теперішній страйк не має політичної, а виключно лише соціяльну закраску.

Об'єднання Мистців Українців в Америці та З'їзд Студентів Львівських Шкіл

Ідея З'їзду захоплює щораз ширші кола бувших львівських студентів як також тих всіх, що їм місто Львів близьке та дороге. З приємністю повідомляємо, що Об'єднання Мистців Українців в Америці в Ню Йорку, зі своїм довголітнім головою п. проф. Сергієм Литвиненком заявило готовість взяти на себе спеціяльну частину праці, іменно підготовку мистецької виставки малярства, графіки та скульптури. Завданням виставки буде показати твори мистців, які студіювали у Львові, творили в тому місті і брали тематику зі Львова.

Побачимо чудові картини Олекси Новаківського, що під протекторатом Митрополита А. Шептицького провадив Академію, з якої вийшов цілий ряд знаменитих мистців. Побачимо і П. Холодного (стар.) Трупа, Куриласа, Крижанівського, Ковжуна, О. Кульчицьку та інших. У виставці візьмуть участь сучасні визначні мистці, члени Об'єднання, як С. Литвиненко, Св. Гординський, М. Мороз, А. Малюца, М. Осінчук, Е. Січинський, Р. Пачовський.

В другій частині виставки буде „Львів у фотознімках". Багато колишніх студентів і бувших мешканців Львова мають у своїх приватних збірках рідкі і цінні знімки зі Львовом. Будуть це знімки з життя студ. організацій, свят, маніфестацій, з життя різних товариств, окремих інституцій, будов, пам'ятників. Весь цей матеріял відповідно зібраний і угрупований на виставці, дасть нам многогранний образ цього культурного і політичного осередка Західніх Земель України. Цю тяжку, а так дуже інтересну працю взяв на себе мґр. Грициц, мистець у ділянці фотографіки. До цієї частини буде додана цінна виставка старинних монет і поштових значків з тематикою Львова. Деякі наші філателісти хочуть доповнити цілість картини Львова своїми оригінальними збірками. Матеріял зібраний на Виставці буде виданий в окремому пам'ятковому Альманаху.

Просимо всіх, що мають згадані матеріяли і що хочуть причинитися ними до звеличання З'їзду, повідомити нас на адресу:

Convention of Lviv Alumni —
140-142 Second Ave.,
New York 3, N. Y.

Зазначуємо, що матеріяли, після Виставки, будуть повернені властителям.

Наталія Коваль,
референт виставки.

ВСЯЧИНА

ШЛЮБНА СУКНЯ ПАННИ ТРУМАН БУДЕ З ІТАЛІЙСЬКИХ МЕРЕЖОК З 17-ГО ВІКУ

Італійська кравчиня панна Ніколь Фонтана прилетіла до Ню Йорку зі шлюбною сукнею для доньки бувшого президента панни Маргарити Труман, яка вшита зі старинних мережок із 17-го віку. Вона була здивована, що від цієї сукні мусіла заплатити мито, бо гадала, що від „старих мережок" не платиться митних оплат. Ці мережки закуплено в Італії від трьох аристократичних родин в Венеції. Вона відмовилася виявити, яке високе мито заплатила і скільки коштує ця сукня. Ця сукня довга по кістки, рукави тричвертеві, а як вона виглядає коло шиї, не хотіла виявити, бо це „таємниця". Ці мережки кольору беж, і такого кольору будуть і вельон, рукавички, торбинка і прикраси на мештах. На голові панна молода матиме капелюшок в формі малої тіяри.

БІЛЛІ ҐРЕГЕМ ПРИГОТОВЛЯЄ МІСІЮ В НЮ ЙОРКУ

Євангелицький проповідник Біллі Ґреґем, який минулого року виголошував проповіді в Европі й Азії, плянує в травні найближчого року вести велику місію в Ню Йорку, яка має здивувати весь світ. На зборах 1,000 осіб в Ню Йорку Ґреґем сказав: „Вачитимете чуда в цьому великому місті. Люди в усьому світі молитимуться за успіх цієї місії". Її підготовлятимуть 10,000 осіб коштом 500,000 долярів. Місійні проповіді відбуватимуться в парку. „Очі всього світу звернені будуть на Ню Йорк. І що тут станеться, матиме вплив на релігійне життя в Індії, Японії, і навіть в Европі", — хвалиться вже наперед цей проповідник.

● **Один із „загонів самогубців"**, сформованих у Єгипті з фанатичних арабів для саботажної акції вглибині Ізраїлю, втікаючи від погоні, загинався у висохлий водний канал. Ізраїльська поліція всіх 5 членів загону перестріляла.

● **Серед 80,000 японських** моряків настали тривожні настрої у зв'язку з заповідженим на 20 квітня н. р. пробним вибухом водневої бомби на одному з американських південно-тихоокеанських островів. Їхня юнія домагається, щоб усі корабельні компанії і прив. власники вивінували всі кораблі в ліки й охоронний виряд проти небезпеки радіоактивного попелу, дощу чи вітру.

†

Повідомляємо Знайомих і Друзів, що в ночі 28-го березня 1956 р., помер на 67 році життя, після довгої й тяжкої хвороби, колишній професор КПІ (Київського Політехнічного Інституту)

ЛЕВ ҐРАУЕРТ

залишивши в великому смутку дочку Катерину, сина Левка, зятя Сергія Терентюка та невістку Зою.

Хай легкою буде Йому земля Нової Батьківщини!

†

Кураторія, Адміністрація, Професура, Студенти й Абсольвенти Українського Технічного Інституту в Ню Йорку з глибоким сумом сповіщають про несподівану смерть Професора УТІ, Декана Агрономічно-Лісового Відділу й видатного Українського Науковця

Володимира Ілльовича ГОРОДЕЦЬКОГО

що сталася 9-го квітня 1956 р. в мешканні Небіжчика на 14-ій вул., в Ню Йорку.

В четвер о год. 7:30 відправиться Панахида в каплиці пох. зав. П. Яреми.

В п'ятницю, год. 9:30 тіло Небіжчика буде перевезене до церкви св. Володимира при 14 вул. в Ню Йорку, де буде відправлена Панахида, після якої відбудуться Похорони на цвинтар Спрінґ Валей (Ню Джерзі).

Хай буде легкою для Нього земля Вашинґтона, Його останній, гостинний притулок на старості літ!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПОНҐСТАВН, О. — Т-во ім. О. Басараб Відд. 348 повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що збори відбудуться в неділю, 15-го квітня, о год. 1-ій, зараз по великій Службі Божій, в церковній залі при 524 West Rayen Ave. Проситься всіх точно вплачувати вкладки. — М. Черніґа, предс.; Т. Переґ, секр.

РІВЕРГЕД, Л. АЙ. — Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя Відд. 256 відбудуться в неділю, 15-го квітня, в залі парафіяльній, зараз по другій Службі Божій. — О. Недошитко, секр.

†

Посмертна Згадка

ОЛЕКСА ЦІХОВИЧ, довголітній член Т-ва ім. Б. Хмельницького Відд. 133 УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж., помер 3-го квітня 1956 р., проживши 72 роки. Оставив у смутку дружину, трьох синів, дочку і 12 внуків. — В. Й. П.!

І. Андрійчин

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ
Святочних побажань в „Свободі"

Адміністрація „Свободи" повідомляє, що йдучи на зустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного великоднього числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань. Ціна оголошення залишається така сама, як і в попередніх роках: 2 доляри за 5 рядків, та більше відповідно до величини оголошення, а саме: 1 цаль через одну шпальту $2.00, 1 цаль через 2 шпальти $3.50, 2 цалі через 2 шпальти $6.00, 3 цалі через 2 шпальти $10.00, 4 цалі через 2 шпальти $15.00, 5 цалів через 2 шпальти $18.00, 6 цалів через 2 шпальти $22.00. Треба сподіватися, що загал нашого громадянства використає цю нагоду, щоби передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям і знайомим навіть в найдальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „Свободи" та відповідний зміст збільшеного святочного числа надають таким побажанням окремої вартости і значення. Зголошення святочних побажань, разом з грошевою оплатою, можна надсилати найпізніше до 28-го квітня ц. р.

ТАРЗАН, ч. 3651. Як це сталося.

"THE HORSE MUST HAVE GALLOPED MILES INTO THE JUNGLE!" THE WOMAN RELATED, "WHEN SUDDENLY MY HEAD STRUCK A LOW-HANGING BRANCH."
"WHEN I REGAINED CONSCIOUSNESS, I FOUND MYSELF SURROUNDED BY A HORDE OF UGLY, GRINNING SAVAGES!"
TARZAN LISTENED INTENTLY. "THOSE WERE THE MEN WHO TOOK ME TO THE CANNIBALS' VILLAGE!"
Distr. by United Feature Syndicate, Inc. 3651

— Кінь пробіг кілька миль джунґлями, — звітувала жінка, — коли враз об мою голову вдарила довга похила галузь.

— Опритомнівши, я побачила навколо себе цілу орду огидних дикунів, які шкірили зуби.

Тарзан пильно слухав. — Це були ті люди, які завели мене до села людожерів!